

Riksdagen Uppteckningar vid EU-nämndens sammanträden 2016/17:6

Fredagen den 14 oktober

§ 1 Utrikes frågor – handel

Statsrådet Ann Linde

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för utrikes frågor
– handel den 13 maj 2016

Återrapport från informellt möte i rådet den 23 september 2016

Information och samråd inför extra möte i Europeiska unionens råd
för utrikes frågor – handel den 18 oktober 2016

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

God morgon! EU-nämnden är samlad för sammanträde, och vi hälsar EU- och handelsminister Ann Linde välkommen. Vi börjar som vanligt med återrapporter.

Anf. 2 Statsrådet ANN LINDE (S):

God morgon, nämnden! Jag har två återrapporter från handel den 13 maj och handel den 22–23 september. De har skickats ut, och jag är beredd att svara på ledamöternas frågor.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Eftersom det inte finns några frågor lägger vi återrapporterna till handlingarna och går vidare till information och samråd inför det extra rådsmötet den 18 oktober.

Anf. 4 Statsrådet ANN LINDE (S):

Vi hade en överläggning i näringsutskottet i går. Det var en lång och givande diskussion, och vi reviderade regeringens ståndpunkt efter diskussionen. Jag förstår att nämndens ledamöter har fått ut det reviderade förslaget till regeringens ståndpunkt.

Jag ska ändå säga något i frågan eftersom den är så viktig.

Senast nämnden blev informerad om det övergripande avtalet om ekonomi och handel mellan Kanada å ena sidan och EU och dess medlemsstater å andra sidan, det så kallade CETA-avtalet, var i samband med FAC den 13 maj 2016.

Vid FAC handel den 18 oktober står ett undertecknande av CETA som en beslutspunkt. Vid rådsmötet föreslås att EU ska underteckna och provisoriskt tillämpa CETA. Undertecknandet innebär att parterna är förpliktade till avtalets ändamål och syfte. EU:s undertecknande kräver inget regeringsbeslut i Sverige.

Därutöver föreslås att rådet underställer Europaparlamentet förslaget att EU ingår avtalet för godkännande.

Avtalet är av sådan karaktär att både EU och dess medlemsstater kommer att vara parter i avtalet. Det innebär att Sverige i ett första skede undertecknar avtalet. Det sker i samband med toppmötet mellan EU och Kanada den 27 oktober. Sverige är inte där, men vår ambassadör är så att säga i faggorna och har bemyndigande att underteckna.

Själva ingåendet av avtalet kräver ratificering. Då kommer riksdagens godkännande att krävas. Detta sker dock i ett senare skede.

Förhandlingarna om CETA inleddes i maj 2009 och avslutades i september 2014. Efter det har avtalet genomgått juridisk granskning, och den slutliga avtalstexten presenterades i februari 2016. Efter det har hela avtalstexten legat ute på internet.

Under hela förhandlingen har en bred samsyn funnits mellan EU och Kanada om behovet av fri och rättvis handel samtidigt som avtalet ska främja och skydda våra gemensamma värderingar och samhällsmodeller.

CETA är det mest ambitiösa, moderna och omfattande avtal som EU har slutit med ett land utanför Europa. Avtalet tar på olika sätt hänsyn till den ökande betydelsen av globala värdekedjor och tjänstehandel. Avtalet är av stort ekonomiskt intresse och kommer att bidra till tillväxt i Sverige samtidigt som skyddet för miljö, människors och djurs hälsa samt arbetstagare bibehålls.

EU och Kanada har också tagit fram en gemensam deklaration som syftar till att ge en klar och otvetydig redogörelse för vad Kanada och Europeiska unionen och dess medlemsstater har enats om. Detta inkluderar i synnerhet effekterna av CETA på regeringarnas rätt att reglera, investeringsskydd, tvistlösning, hållbar utveckling, offentliga tjänster, arbetstagares rättigheter och miljöskydd.

Sverige och Kanada är två likasinnade länder med goda bilaterala relationer. CETA kommer att vara en viktig plattform för att fördjupa både vår ekonomiska och vår mellanstatliga relation. För svenska företag skapas nya möjligheter för ökad handel. Avtalet innebär att 99 procent av tullarna mellan EU och Kanada avvecklas, vilket kommer att gynna svenska företag och konsumenter.

CETA kommer också att ge nya möjligheter för svenska och europeiska företag i nyckelsektorer såsom finansiella tjänster, telekommunikation, energi och sjötransporter.

Avtalet kommer också att göra det lättare för nyckelpersoner och experter i företag med verksamhet både inom EU och i Kanada att tillfälligt flytta mellan olika enheter.

Regeringen analyserar fortfarande avtalets effekter och överväger att ge ytterligare uppdrag till olika myndigheter att titta på förslaget för att begränsa eventuella risker.

Regeringen anser att CETA är av stort ekonomiskt intresse för Sverige och EU och stöder beslut om undertecknande, ingående och att i delar provisoriskt tillämpa avtalet i avvaktan på nationell ratificering.

Eftersom ni har fått ståndpunkten gissar jag att jag inte behöver läsa upp själva ståndpunkten som näringsutskottet tog i går. Eller vill ordföranden det?

Nej, jag uppfattar att det som ministern redogjorde för är ståndpunkten. Vad jag hörde fanns de delar som lades till efter diskussionen i näringsutskottet också med i ståndpunkten.

Allt som ministern säger här om regeringens hållning är också ståndpunkten, vilket finns i uppteckningarna.

Det finns möjlighet för nämndens ledamöter att ställa frågor om detta så att det blir tydligt och så att vi alla förstår vad det innebär och vad olika parter tycker.

Anf. 6 JENS HOLM (V):

Vänsterpartiet har rätt många synpunkter på detta, som ministern säger, omfattande avtal. Det omfattar i princip allt.

Vänsterpartiet är för internationell handel, men som vi vet är detta inget enkelt handelsavtal där man bara ska ta bort tullar och tariffer. Det går mycket längre än så. Det rör investeringsskydd. Det rör regulativt samarbete, alltså att man ska samarbeta med bolag innan lagarna ens lagts fram. Det rör offentlig upphandling och mycket annat.

Vi tycker att det finns många exempel på att ett sådant här omfattande avtal påverkar möjligheten att bedriva en progressiv politik på en mängd viktiga områden.

Vi ser i avtal där det finns inskrivet ett så kallat investeringsskydd att stora bolag alltmer aktivt använder sig av detta investeringsskydd för att stämna stater som lagstiftar på miljöområdet, folkhälsoområdet, det arbetsrättsliga området och så vidare.

Just nu håller Vattenfall på att förhandla med den tyska staten i en tvistlösningstribunal i Washington på grund av den tyska statens beslut att avveckla kärnkraften. Det intressanta är att Vattenfall också har gått till en tysk domstol i det ordinarie rättsväsendet och stämt den tyska staten för detta och vill ha kompensation. Det kan Vattenfall kanske göra, men varför ska de också få en extra chans i ett förfarande som ligger helt utanför det ordinarie rättsväsendet?

Det är precis detta CETA handlar om när vi talar om så kallat investeringsskydd. Bolag ska kunna stämna stater, och det ligger helt utanför det ordinarie rättsväsendet.

Kanada har ett sådant här investeringsskydd i Naftaavtalet, och Kanada är en av de stater som har mest stämningar på sig från stora bolag.

Jag tycker att detta är dåligt analyserat och att det får helt oproportionerliga konsekvenser om avtalet går igenom med investeringsskyddet så som det är formulerat i detta avtal.

Låt mig också påminna om att riksdagen har beslutat att det ska göras en omfattande konsekvensanalys av CETA-avtalet innan riksdag och regering tar ställning till det.

Den konsekvensanalys som har presenterats för oss kommer från Kommerskollegium, och jag skulle kalla den en snabbutredning eftersom den gjordes på några veckor i somras.

Remissinstanser var bland andra Naturvårdsverket och Kemikalieinspektionen. Naturvårdsverkets remissvar till Kommerskollegium bestod av fem sidor med mängder av frågor som man ville ha svar på, och många av dem fick man inte svar på.

Kemikalieinspektionen varnar för att avtalet kommer att försvåra för Sverige och övriga europeiska länder att lagstifta progressivt. Det kommer att bli mycket mer krångligt byråkratiskt och ta längre tid på grund av det regulatoriska samarbete som finns inskrivet i avtalet, alltså att man ska överpröva alla förslag till nya lagar och granska dem utifrån ett handelsperspektiv.

I och med detta avtal riskerar vi också att få avtalet med USA, TTIP, bakvägen. TTIP ser inte ut att kunna gå igenom på rätt många år, vilket vi tycker är glädjande. Men USA-bolag skulle kunna registrera en adress i Kanada och i och med denna adress få möjlighet att genom CETA-avtalet stämma europeiska stater.

Jag skulle vilja fråga handelsministern följande: Varför ska vi ha en provisorisk tillämpning av avtalet? Om man nu har förhandlat så länge om avtalet, varför inte låta varje medlemsstat i demokratisk ordning få granska avtalet och klubba det i sedvanlig process? Varför det provisoriska? Kan ministern också berätta om den provisoriska tillämpningen: Vilka delar av CETA är det som kommer att tillämpas? Som jag förstått det är det inte alla delar.

Anf. 7 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Fru ordförande! Tack för redogörelsen om CETA. Det är känt sedan tidigare att vi moderater är emot protektionism. Vi tycker att det är bra med ökad handel och framför allt ökad internationell handel. Det ger möjlighet för människor att växa, företag att växa och länder att växa och ha tillväxt. Det måste naturligtvis ske med trygghet och stabilitet. Därför behöver man lagar och regler för vad som händer i olika situationer. Det är inte tu tal om det.

Vi välkomnar CETA-avtalet och stöder det som man kom överens om i utskottet när man hade det för överläggning. Jag ska förtydliga det för protokollet, och jag tror att ministern också gjorde det. Det säger att regeringen gör en positiv bedömning av avtalsinnehållet som helhet. Sedan hakade man på: och stöder beslutet om undertecknande och ingående av detsamma.

Det står också vi bakom. Det är bra att det är regeringens nya ståndpunkt. Det är väldigt välkomnande. Vi stöder också att man har en provisorisk tillämpning av avtalet till dess att det är ratificerat. Jag skulle dock vilja fråga om en sak som kan vara bra att veta.

Jens Holm nämnde tidigare risker. Det finns en oändlig rad av möjligheter med detta avtal. I en sådan konsekvensanalys kan det också vara bra att peka på möjligheterna. Vilken form av ökad handel kan vi se framför oss? Vilka utbyten har vi i dag och vilka utbytesområden?

Jag misstänker att det är väldigt viktigt för inte minst läkemedelsindustrin och för många nya teknikföretag. Vi har väldigt många musikföretag och spelföretag. Vad kan det innebära för Sverige, svenska företag och svenskt företagande? Sedan kanske lite om vilken tillväxt regeringen ser att det kan ge för Sverige och svenska företag.

Anf. 8 ORDFÖRANDEN:

Det är inte första gången som detta avtal diskuteras i EU-nämnden. Jag noterade att det fanns uppteckningar från maj i år där man hade haft

information senast, och ministern redogjorde för det. Det var som ministern också nämnde uppe senast i går i näringsutskottet.

Det är ett omfattande avtal, och det är nu en beslutspunkt på det extrainsatta möte som ministrarna har. Det är viktigt att vi blir tydliga med vad det är vi ger mandat för i beslutsdelen. Det kom väldigt sent i går kväll och ligger på era platser. Det är inte de rent tekniska deklarationerna som man fattar beslut om för att det ska vara möjligt för EU att leverera sin legala status.

Det politiska innehållet i den gemensamma deklarationen ligger som jag förstår tillsammans med den oerhört omfattande avtalstexten. Det finns också en ensidig deklaration från EU, om jag förstår det, när det gäller försiktighetsprincipen och också att förstärka principen. Det har varit ett av problemen när det gäller avtal som går långt utöver att vara tullreglerande. De påverkar regelverk och påverkar naturligtvis policyutrymmet i de stater som ingår avtalet. Det tillhör problematiken.

Därför välkomnar jag också att ministern är tydlig med att det inför riksdagens ratificering kommer att komma bättre och större underlag också när det gäller den påverkan på Sverige och helst förslag på hur vi säkerställer att vi så gott vi kan i policyutrymmet säkrar miljö och hälsa på det sätt som regeringen aviserat och riksdagen varit tydlig med. Det ser jag att man nu försöker förtydliga ensidigt i deklaration från EU:s sida. Det kan vara bra, eftersom det kom sena dokument, att ministern också redogör för det.

Anf. 9 Statsrådet ANN LINDE (S):

Tack för bra frågor! Jag ska börja med Jens Holms fråga. Anledningen till att avtalet är så omfattande är mycket starka krav från frivilligorganisationer och partier som till exempel Vänsterpartiet och andra. De har i åratal krävt att handelsavtal inte bara ska handla om tullar och tariff-fer utan också ta upp saker som gäller miljö, arbetsrätt och sådant. Det gör vi nu, men nu är det också fel.

Dessutom är det så på ett väldigt progressivt och jag skulle näst intill säga rödgrönt sätt. Det förvånar mig storligen att man nu går ut med den typen av kritik. Anledningen är att regeringarna runt omkring verkligen har lyssnat på kraven att handelsavtal ska ta in de frågorna. Det gör man nu i CETA.

När det gäller möjligheterna till provisorisk tillämpning får rådet enligt fördraget – artikel 218, om någon behöver veta det – besluta att tillämpa avtal provisoriskt. Det har man gjort när det gäller till exempel avtalen med Peru, Colombia och Sydkorea och också när man väntar på ratificering av avtal eftersom det kan ta många år.

I CETA-avtalet föreslår man undantag för investeringsskydd, tvistlösningsmekanism, portföljinvesteringar och vissa bestämmelser som berör medlemsstaternas exklusiva kompetens, till exempel administrativa procedurer. Jag har en lista på exakt vilka artiklar som gäller för den provisoriska tillämpningen om Jens Holm eller andra ledamöter i nämnden vill ha den. Jag kan också läsa upp den listan om ni vill på mötet.

När det gäller investeringsskyddet är det i princip inget konstigt. Det handlar om att om man ska få företag investera måste de ha en säkerhet för att deras investering eller pengar inte bara kastas ut för att man fattar annorlunda beslut än vad som gällde när de gjorde investeringen.

Därav kompenseras till exempel bolag vad gällde Barsebäck. När regeringen fattade beslut om att stänga Barsebäck fick tyska bolag kompensation. De hade investerat under en förutsättning, och sedan fattade man demokratiska beslut om en annan förutsättning. Givetvis måste man då ge kompensation till företaget. Jag tycker inte att det är orimligt på något sätt.

Jag ska inte gå in på processen med Vattenfall, men det är samma sak. När man fattar demokratiska beslut som får helt andra följder än vad som gällde när det gjordes en investering måste företag få någon typ av kompensation. Det är också vad som sker i fallet med Vattenfall.

Både Ulrika Karlsson och Jens Holm tog upp konsekvensanalyserna. Det har redan gjorts en rad konsekvensanalyser. Bland annat framgick både kostnader och fördelar i *A Canadian–European Joint Study to Examine the Costs and Benefits of a Closer Economic Partnership*, som kom 2008. I studien uppskattas att de gemensamma handelsvinsterna av att minska handelshindren blir runt 23 procent.

År 2008 gjorde man också en hållbarhetsanalys som en utomstående part fick genomföra om vad man trodde att det skulle innebära för ekonomin och till exempel miljön, och så vidare. Där förutsåg man positiva ekonomiska effekter för EU som helhet med en bnp-ökning på 0,02–0,03 procent.

Sedan gjorde man en analys av miljöeffekterna i Kanada av ökade investeringar i an initial strategic environmental assessment, i februari 2012. Kommerskollegium gjorde först en utredning 2015 om ”Rätten att reglera” och investeringsskyddsreglerna. Sedan gjordes 2016 Kommerskollegiums *Analys av frihandelsavtalets CETAs eventuella effekter på miljö, människors och djurs hälsa samt demokratiskt beslutsfattande*.

Det är mycket riktigt som Jens Holm påpekar att till exempel Naturvårdsverket hade en rad frågor. Där har de flesta frågorna nu blivit besvarade. Men vi skriver att om det kommer upp ytterligare frågor överväger regeringen att i så fall göra ytterligare analyser om det skulle behövas och inte alla dessa analyser är tillräckliga. Jag tror att jag har svarat på Ulrika Karlssons och Jens Holms frågor.

Deklarationen är verkligen jättebra. Den tar upp ett stort antal frågor som det rätt missförstånd om och som det har varit rena lögner om. Det gäller till exempel lögnen att vi måste stänga våra landsting om vi går med i CETA. Det fick vi skriftligt på ett möte som vi var på. Det stämmer inte. Det är flera andra saker. Det gäller att hormonbehandlat kött måste skickas in till EU. Det stämmer inte. Det är en rad sådana frågor.

Här tar man upp rätten att reglera. Man slår fast att staterna in the public interest fortfarande får fatta alla beslut som man vill. Det gäller promotion of public health and social services, public education, safety, environment, public moral, social and consumer protection och protection of cultural diversity.

Man tar också upp the regulatory cooperation, som är ett samarbete där man inte fattar några beslut men där man till exempel går igenom standarder och sådant. Jag har lärt mig efter den interpellationsdebatt jag hade med Jens Holm att vi har hundratals sådana samarbeten pågående varje dag i Sverige med företagen, myndigheterna och organisationerna. Det vore helt idiotiskt om man hade standarder som alla var olika. Det är

naturligtvis för att underlätta det samarbetet. Jag kan inte se att heller det skulle vara några jättestora problem.

Sedan har man public services. Det står uttryckt att CETA inte kan stoppa regeringar från att lagstifta om att tjänster som tidigare varit privata ska återgå till att bli allmänhetens intresse eller att en privat näringsidkare kan kräva att det ska vara kvar i privat sektor om man fattar politiska beslut att återta det i statens eller landstingens sektor. Förlåt, jag har det bara i den engelska versionen. Det är därför jag låter så knackig. Men det står uttryckt. Det har man också sagt inte skulle vara möjligt.

Det står när det gäller investment protection att det naturligtvis är så att om man fattar politiska beslut som gör att förutsättningarna förändras ska investeraren kunna kompenseras. Men den kompensationen kommer att baseras på ett objektiva beslut i den nya tribunal som man ska ha, och den kan inte bli större än den kostnad som investeraren har haft. Här kan jag ge Jens Holm rätt i att det har missbrukats vid tidigare avtal när man har krävt kommande vinster och mer pengar än vad man har lagt ut och sådant. Det blir inte möjligt.

Sedan står det om trade and sustainable development. CETA innebär en omfattande och bindande commitment när det gäller skyddet av arbetstagares rättigheter och miljö. Det är inte tillåtet enligt CETA att lätta på arbetsrättslagar för att attrahera investeringar. Jag tar det på engelska: CETA does not change the rights of workers to negotiate, conclude and enforce collective agreements and to take collective actions. Det står svart på vitt.

Sedan gäller det environmental protection, som ordföranden specifikt nämnde. Där står det: CETA ger explicit rätten till Kanada, EU och medlemsstaterna att själva sätta miljömässiga prioriteringar, den nivå man vill ha på miljöskyddet och att ändra de lagar eller de policyer som finns. Samtidigt går EU:s medlemsstater och Kanada med på att inte sänka nivåerna för miljöskydd för att främja handel eller investeringar.

Man tar särskilt upp skog, fiske och aquaculture. Jag vet tyvärr inte vad det är, men det handlar om vatten.

Anf. 10 ORDFÖRANDEN:

Det är vattenkultur. Fisk- och musselodling kan vi kalla det på svenska.

Anf. 11 Statsrådet ANN LINDE (S):

Det står att man fortsätter att ha höga nivåer för det. Det är särskilt roligt att det inte finns någon förändring i CETA när det gäller att det är tillåtet att använda miljömässiga, sociala eller arbetsmässiga kriterier; det gäller till exempel kravet på att ha kollektivavtal vid offentlig upphandling. Det är något som vi inte har fått igenom i Sveriges riksdag. Från mitt perspektiv skulle det vara bra om vi fick det. Men CETA stoppar alltså inte det. Det skulle i så fall vara en politisk bedömning i vårt land. Det står uttryckligen i CETA att avtalet inte stoppar det.

Jag hoppas att mycket av den oro och den kritik som man ska ta på fullt allvar kan lättas och få svar genom den här deklarationen. Ingenting ändras alltså genom deklarationen. Den förtydligar bara, eftersom det har förekommit många missförstånd om CETA.

Anf. 12 ORDFÖRANDEN:

Jag förstod det som att den långa redogörelsen gjordes om den gemensamma deklarationen mellan EU och Kanada, som enligt ministern förtydligar avtalet.

Men det görs, om jag har förstått det rätt, också en ensidig deklaration från EU. Stämmer det?

Anf. 13 Statsrådet ANN LINDE (S):

Ja, det görs en från kommissionen.

Den gemensamma deklarationen avses bli rättsligt bindande.

Anf. 14 ORDFÖRANDEN:

Är kommissionens deklaration bara ett uttalande i samband med beslutet från kommissionen? Det kan då bli visst tolkningsunderlag, om vi ska gå in på den höga juridiken.

Till ledamöterna kan jag säga att deklarationen finns på bordet framför er, på engelska.

Anf. 15 JENS HOLM (V):

Jag vill gärna se listan på vad som är undantaget i CETA. Det kanske är fler i nämnden som vill göra det. Det vore därför bra om vi kan få den.

När det gäller vad som är undantaget från den provisoriska tillämpningen är det intressant att det är just investeringsskyddet. Varför är det så? Kan det vara för att investeringsskyddet är den mest kontroversiella delen i avtalet? Om man kan undanta en del, varför inte se till att åtminstone ha ett demokratiskt förfarande, så att man inte har en provisorisk tillämpning av det här?

Handelsministern säger att miljöorganisationer, fackföreningar och andra har krävt att det ska vara ett handelsavtal som inte bara fokuserar på handel utan också på miljö och arbetsrätt. Kan handelsministern nämna *en* miljöorganisation som har krävt att det ska finnas ett regulativt samarbete, som har krävt att det ska finnas ett investeringsskydd för bolagen? Det är inte det man har bråkat om. Och det är just det som jag menar är problemet med avtalet. Det är bra att man tar upp även miljö och arbetsrätt. Men miljöhänsyn, folkhälsa och arbetsrätt är inte överordnat till exempel investeringsskyddet.

Det är bra att handelsministern bemöter mig just när det gäller exemplet Vattenfall. Hon drar paralleller till Barsebäck. Men det var en helt annan process, Ann Linde. Man betalade ut skadestånd för avvecklingen av Barsebäck baserat på svensk lag. Det är fullt rimligt ifall Sveriges riksdag och regeringen fattar sådana beslut.

Men nu får Vattenfall en extra chans i en tribunal i Washington, som inte har det minsta med tysk demokrati att göra. Vattenfall har dessutom använt det tyska rättsväsendet, såvitt jag förstår, och stämt den tyska staten i Tyskland.

Om man ska göra sådana saker är det förstås det ordinarie rättsväsendet man ska använda sig av. Vad är det för fel på Kanadas och EU:s 28 staters rättssystem? Är vi inte rättsstater? Räcker inte våra system till för att skydda våra företag? Jag tycker att de gör det.

Eftersom handelsministern gör en stor affär av Kommerskollegiums analys vill jag understryka att Kommerskollegium är vår myndighet som ska främja handel. Det ska vi komma ihåg.

Naturvårdsverket skickade tillbaka nästan fem A4-sidor fulla med frågor. När jag räknade fick jag det till att de fick svar på tre av de frågorna. Det var alltså inte direkt något uttömmande svar från Kommerskollegium.

Vi kan inte stå bakom den här deklarationen. Eftersom jag ser den först nu är det svårt för mig att ta ställning till den. Men jag vill fråga handelsministern om den rättsliga statusen för deklarationen. Hon pratade mycket om innehållet i deklarationen. Som jag ser det är det sekretariatet till dem som har beställt CETA, nämligen Europeiska rådet, som har skrivit den. Men vilken rättslig status har den i förhållande till avtalstexten i CETA? Om det blir en tvist mellan Kanada och till exempel Sverige, kommer man då inte bara att titta på vad det står i avtalstexten i CETA utan också på det som står i deklarationen? Det är viktigt för oss att få veta det, när den ligger på bordet för beslut.

Avslutningsvis är standardarbetet, som ministern tar upp, en helt annan sak. Det är klart att man pratar med branschen ifall man ska ta fram en ny standard för någonting. Men det regulativa samarbetet handlar om att det ska finnas en granskning utifrån ett handelsperspektiv där företag sitter med i fasta kommittéer och ges möjlighet att se förslagen till de nya lagarna innan vi ens får se dem. Det är helt oproportionerligt. Jag förstår inte varför de ska få den specialpositionen i vårt demokratiska system.

Vi har avvikande meningar, som vi lämnade i näringsutskottet. Jag hänvisar till dem. Ni har alla hört ungefär vad det handlar om för vår del. Vi står inte bakom CETA, inte den provisoriska tillämpningen, som vi tycker är problematisk, och inte heller den här deklarationen.

Anf. 16 Statsrådet ANN LINDE (S):

Listan med artiklarna är utskickad till nämnden. Jens Holm ska ha fått den. Den ingår i rådsbeslutet, Provisional Application. Ni ska ha fått den. Annars kan vi dela ut den igen. Det är inga problem.

Anf. 17 JENS HOLM (V):

Då är det lugnt.

Anf. 18 STATSRADET ANN LINDE (S):

Enligt den information jag har fått ska ni ha fått den i går eftermiddag, med alla artiklar.

När det gäller provisorisk tillämpning och att det inte skulle vara demokratiskt kan jag säga att det är en praxis som EU har. Det finns inget odemokratiskt i det förfarandet. Jag kan bara konstatera att jag inte håller med ledamoten i fråga om det.

Ifall någon miljöorganisation skulle ha haft krav på det regulativa samarbetet är mer än jag känner till. Det jag hänvisade till är att många frivilligorganisationer i många år – ända sedan jag var på mitt första världshandelsmöte 1996 – har krävt att man ska ta in hållbar utveckling, arbetstagares rättigheter och miljö i handelsavtalen, för att se till att de inte används på ett negativt sätt. Det är exakt det som har skett i CETA nu.

När det gäller det regulativa samarbetet håller jag inte heller med Jens Holm om att det skulle vara stor skillnad mellan det som står i avtalet och det som vi gör i Sverige. Man har alltså ett samarbete som inte är bindande på något sätt. Det är just ett samarbete, för att företag, organisationer och myndigheter ska ha möjlighet att komma överens om standarder för olika produkter och så vidare, så att de inte kommer ut med en rad olika förslag.

Man kan såklart ha konspirationsteorier och säga att företagen sitter där och ser till att få in så många dåliga produkter som möjligt. Jag tror inte på det. Det är konspirationsteorier som inte håller i verkligheten.

I fråga om den rättsliga statusen kommer deklarationen att vara rättsligt bindande och antas på toppmötet mellan Kanada och EU och publiceras på de offentliga sätt som gäller för EU-dokument. Den kan åberopas vid eventuella tvister.

Jag vill inte kommentera Vattenfalls pågående rättsfall. Jag valde medvetet att inte svara på den frågan.

Anf. 19 ORDFÖRANDEN:

Jag tror att nämnden har hört tillräckligt om både tidigare och nuvarande kärnkraftsdiskussioner i vår del av Europa, vilket inte har med det här beslutet att göra.

Anf. 20 JENS HOLM (V):

När ministern säger att deklarationen är rättsligt bindande undrar jag på vilket sätt. Är den rättsligt bindande på samma sätt som avtalstexten i CETA? Det är viktigt för oss att få veta det.

Anf. 21 Statsrådet ANN LINDE (S):

Ja.

Anf. 22 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det trots en avvikande mening från Vänsterpartiet finns majoritet för regeringens här redovisade ståndpunkt inför de beslutspunkterna på det extra handelsministerrådet.

Anf. 23 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Inför det informella mötet hörde jag att Frankrikes handelsminister sa att man skulle sluta förhandla om TTIP. Finns TTIP med på dagordningen som en övrig fråga, eller kommer det inte upp på det här mötet?

Anf. 24 Statsrådet ANN LINDE (S):

Det är korrekt. Och den frågan kommer inte att tas upp nu.

§ 2 Allmänna frågor

Statsrådet Ann Linde

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för allmänna frågor den 20 september 2016

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för allmänna frågor den 18 oktober 2016

Anf. 25 ORDFÖRANDEN:

Har ministern någonting att säga när det gäller återrapporten?

Anf. 26 Statsrådet ANN LINDE (S):

Den är utskickad. Jag svarar naturligtvis på frågor om nämndens ledamöter har sådana.

Anf. 27 ORDFÖRANDEN:

Det finns inga frågor om återrapporten från det allmänna rådet den 20 september. Vi lägger den till handlingarna.

Då gäller det information och samråd inför det allmänna rådet den 18 oktober.

Anf. 28 Statsrådet ANN LINDE (S):

Den första frågan gäller MFF-översynen. Allmänna rådet ska återigen diskutera kommissionens initiativ om en översyn av EU:s fleråriga budgetram.

Regeringen hade gärna sett att översynen fokuserade mer på de kvalitativa aspekterna av budgetramen. Större utrymme borde ha getts för att diskutera hur den har fungerat hittills, hur önskade resultat kan uppnås på ett bättre sätt och hur genomförandet kan effektiviseras och förenklas. Nu har fokus, tyvärr, i stället hamnat på kvantitativa aspekter, som ökade utgifter, utökad budgetflexibilitet och inrättandet av nya krismekanismer.

För regeringen är det centralt att utgiftstaken respekteras och att den totala utgiftsvolymen förblir oförändrad. Då värnas den svenska EU-avgiften. Eventuella ökade utgifter bör finansieras genom omprioriteringar i form av motsvarande neddragningar. Det är viktigt att hålla tillbaka de gemensamma utgifterna mot bakgrund av det troliga brittiska utträdet ur EU.

Regeringen anser att kommissionens prioriteringar vad gäller utgiftsökningar om 6,3 miljarder euro är rimliga till viss del, givet aktuella utmaningar. Men behoven är inte identifierade fullt ut. De måste ha hållbar finansiering. Regeringen anser annars att de inte kan genomföras eller att de behöver minskas avsevärt i omfattning.

Regeringen ifrågasätter kommissionens förslag till ny migrations- och krisreserv, på grund av dess finansieringslösning och risken för överlappningar med redan befintliga instrument.

Regeringen anser att flexibilitet i EU-budgeten i första hand bör uppnås genom omprioriteringar och skapandet av tillräckliga marginaler. Specialinstrument för flexibilitet ska inte utvidgas. Då tenderar de att bli utgiftsdrivande och riskerar att urholka takens bindande karaktär.

För regeringen är det viktigt att betalningar från specialinstrumenten görs under taken för budgetramen. Sverige är, tillsammans med våra likasinnade, emot att ändra denna ordning så som kommissionen föreslår.

Anf. 29 ORDFÖRANDEN:

Jag var lite otydlig, men vi gick alltså till dagordningspunkt 6 som handlar om halvtidsöversynen av den fleråriga budgetramen. Det är den första punkten på rådet där ni ska ha en diskussion.

En fråga är om det kommer att finnas någon lägesrapport eller inte. Det var lite olika bud kring det innan. Jag noterade att ministerns ståndpunkt också var mer utvecklad än den som var inskickad i den kommenterade dagordningen, och jag konstaterar att det på dagordningspunkt 5 inte finns något ytterligare.

Om någon i nämnden vill ställa en fråga på dagordningspunkt 5, som alltså är en informationspunkt, får man göra det, men jag antar att de som har satt upp sig på talarlistan nu vill prata om dagordningspunkt 6.

Anf. 30 TINA ACKETOFT (L):

Sverige har ju haft en samsyn när det gäller budgetdiskussionen i EU, och det har vi väl fortfarande. Men jag noterar att när det gäller alla de farhågor som ministern nu lyfter upp låter det mer som ett konstaterande än en plan framåt.

Hur avser Sverige att agera för att vi ska kunna följa de linjer som vi tidigare har haft, det vill säga att behålla budgettaken och se till att EU:s budget inte bara håller sig under taket utan inte expanderar över huvud taget?

Nu i ljuset av brexit behöver vi också se vilken väg vi ska gå. Om man tror att man ska kunna hålla budgeten efter Storbritanniens utträde kommer det ändå att innebära stora förändringar för EU, oavsett hur man än räknar netto- och bruttosiffror.

Frågan är då: Väljer man osthyvelsprincipen för att skära ned budgeten i motsvarande grad, eller väljer man att helt omstrukturera EU:s budget?

Min förhoppning är naturligtvis att vi kan ta det senare alternativet och göra ett kraftigt omtag när det gäller finansiering och planering av den administrativa delen över huvud taget.

Jag kan skriva under rörande alla de farhågor som här lyfts upp, men frågan är: Vad är Sveriges plan för att föra det här i hamn enligt den linje som vi tidigare har varit överens om?

Anf. 31 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Fru ordförande! Jag tycker att regeringens inställning i den här frågan är mycket klok. Den håller den linje som Sverige har drivit under en längre tid när det gäller respekten för budgeten och för att utgiftstaken ska respekteras.

Jag känner en oro för den diskussion som pågår inom EU och framför allt i Europaparlamentet om ökade utgifter, ökad flexibilitet och krismekanismer. När det gäller ökade utgifter tycker vi att det är mycket bra att regeringen håller i när det gäller att det inte kan ske. Utgiftstaken måste respekteras, och om man vill uppnå en ökad flexibilitet ska det ske

genom omprioriteringar, precis som det står i den svenska ståndpunkten. Det är bra att det gör det.

2016/17:6

14 oktober

Det som kanske inte direkt finns med i ståndpunkten men som ministern var inne på är krismekanismer. Det är viktigt att Sverige håller i den överenskommelse som vi gjorde här i Sverige och inom unionen förra sommaren när det var aktuellt i och med Greklandskrisen, det vill säga att icke-euroländer inte ska stå risk för euroländers ekonomiska kriser – svenska skattebetalare ska alltså inte betala för den grekiska krisen. Det är viktigt att vi håller i principen om att icke-euroländer inte ska ha ekonomisk börda för euroländers kriser, vilket vi ju har kommit överens om tidigare.

Något som är jätteviktigt i det här är att det brittiska utträdet kommer att få konsekvenser. En av de största nettobetalarna lämnar unionen, och det blir ett gap som ska fyllas. Vi delar åsikten att den största bördan inte ska landa hos svenska skattebetalare, utan vi måste ha en annan fördelning.

Det är väldigt många människor som lämnar unionen i och med Storbritanniens utträde, och då måste också kostymen minska, det vill säga myndigheters omfattning etcetera. Där måste EU nu börja titta på hur man ska skära ned.

Precis som Tina Acketoft är inne på är det viktigt att hålla tillbaka de gemensamma utgifterna i det här läget så att de inte ökar hela tiden. Samtidigt är det viktigt att också börja skära i de gemensamma utgifterna och titta på det. Jag delar synen som Tina har och har samma fråga som hon. Hur ser strategin ut egentligen? Ska man dra med en osthyvel över hela budgeten, eller ska man köra tårbitsvarianten och lyfta ut vissa bitar? Hur ser diskussionen ut om EU-kostymen?

Det vore också intressant att höra om Sveriges strategi för att nu ta på sig ledartröjan efter Storbritanniens utträde när det gäller att ha en återhållsam budget. Det vore bra att få höra lite om strategin och hur vi framåt kan driva den linjen.

Anf. 32 BÖRJE VESTLUND (S):

Det finns en sak som blandas in när man gör den här översynen, och det är de så kallade egna medlen. Jag har varit på en konferens i Bryssel med ett antal kollegor från finans- och skatteutskotten och tillsammans med kollegorna i EU-parlamentet. Man kände sig inte så jätteuppmuntrad när man kom hem efter det mötet när det gäller åt vilket håll EU-parlamentarikerna vill att unionen ska gå.

Kommer de här egna medlen att diskuteras i det sammanhanget? Förr eller senare måste de tas upp.

Jag tror att vi kommer att få det väldigt jobbigt. Det man mest gläfsar om just nu är rabatterna. Dem tror jag att vi kan glömma i framtiden, om jag ska tro på vad mina kollegor i EU-parlamentet säger.

Anf. 33 Statsrådet ANN LINDE (S):

Jag börjar med ordförandens fråga om en lägesrapport. Vi har inte fått någon, och vi har inte fått veta om det kommer någon och om den i så fall kommer i muntlig eller skriftlig form. Vi väntar alltså helt enkelt på att få information om detta.

När det gäller planen framåt, hur vi ska agera för att budgeten inte ska expandera och hur vi ska göra – osthyl eller omstrukturering – som både Tina Acketoft och Ulrika Karlsson frågade om är svaret tvådelat. Vi försöker nu ha ett intensivt arbete med dem som är like minded. Vi är inte ensamma om den här synen, så vi försöker ha möten med dem och föra oss samman.

Däremot måste jag inflika, rörande det som Börje Vestlund säger, att det är väldigt många som inte delar vår uppfattning om det här, så jag tror att vi får anledning att komma tillbaka till nämnden om hur vi ska jobba. Men vi försöker jobba med våra like-minded-vänner.

När det gäller krismekanismen kommer den delen inte att komma upp på det här mötet, och det kommer inte heller frågan om egna medel att göra.

När det gäller brexitstrategin kommer man inte formellt att diskutera detta på mötena innan det har kommit in en formell notifiering, som vi nu har fått veta att tanken är ska komma i mars 2017. Formellt sett är det alltså EU-28 och ingenting annat.

Med det sagt har de olika regeringarna – och säkert på EU-nivå också – planer på och förberedelser för vad som ska ske. Men det är ingenting som tas upp förrän en formell notifiering har lämnats in. Detta bekräftades också när vi hade Federica Mogherini här denna vecka. Hon sa att så länge det inte finns något annat utgår vi från att det är EU-28 på mötena, och det är så vi arbetar.

Jag kan alltså inte säga någonting om vad EU kommer att göra, men jag kan försäkra nämnden om att vi har ett mycket omfattande analysarbete rörande detta i Regeringskansliet. Det råder inget tvivel om att detta kommer att innebära många ekonomiska men också politiska konsekvenser. Jag tror alltså att vi får anledning att återkomma till detta.

Anf. 34 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Jag tackar för det svaret. Jag delar åsikten att det naturligtvis är svårt att gå framåt innan notifieringen har kommit. Samtidigt blir jag lite skrämmd av den verklighetsfrånvändhet som finns i Europa – jag delar den synen med Europaparlamentet framför allt och även i vissa delar kommissionen – där man i det här läget lägger kostnadsdrivande förslag utan att ha täckning för det framöver.

Jag glömde att säga i mitt förra inlägg, och det är också en poäng från oss, att vi tycker att man under en längre tid mer aktivt ska använda budgeten som piska och morot för att implementera fattade beslut. Då tänker jag inte minst på migrationskrisen där man de facto inte följer fattade beslut. Sverige, som har varit ett stort mottagarland under framför allt förra hösten och krisen som rådde då, borde driva frågan att det måste löna sig att göra rätt och straffa sig att göra fel.

Jag skulle gärna vilja att Sverige lyfter den frågan, för det vore ju fantastiskt om vi kunde få in i långtidsbudgeten framöver att vi har en sådan princip att man använder budgeten som piska och morot.

Anf. 35 Statsrådet ANN LINDE (S):

Ordförande! Regeringen delar den synen, och när det gäller till exempel migration har vi försökt föra fram frågan om man skulle kunna använda strukturfonder och så vidare. Det har inte varit någon framgång

med det nu, men i slutet av nästa år, 2017, börjar man med nya budgetförhandlingar. Då är det läge att föra fram det ifall vi kommer överens om att det ska vara den svenska linjen. Men som det är nu delar vi synen som Ulrika Karlsson framför.

2016/17:6
14 oktober

Anf. 36 ORDFÖRANDEN:

Med detta finner jag att nämnden ger stöd för regeringens här redovisade inriktning för den diskussion som man ska ha under dagordningspunkt 6.

Vi går vidare till dagordningspunkt 7 om allmänna rådets förberedelser inför Europeiska rådet den 20–21 oktober.

Eftersom utrikesminister Margot Wallström strax kommer hit för överläggning inför utrikesrådet behöver vi inte rådgöra med EU-ministern om de externa förbindelserna när det gäller förberedelserna på ER eftersom det kommer att ha ägt rum.

Ministern är säkert beredd att redogöra för vilka delar hon vill ta upp.

Anf. 37 Statsrådet ANN LINDE (S):

Ordförande! Europeiska rådet äger alltså rum den 20–21 oktober. Ni har fått del av ett första utkast till slutsatser.

Stats- och regeringscheferna ska återkomma till migrationsfrågan. Denna gång kommer den externa dimensionen att stå i fokus för diskussionerna. Flera steg har tagits under sommaren och hösten.

Regelverket om den europeiska kust- och gränsbevakningen har trätt i kraft. Processen med skraddarsydda landpaket inom partnerskapsramen med tredjeländer har kommit igång. Kommissionen har lagt fram förslag om en extern investeringsplan, och förhandlingarna om det gemensamma asylsystemet pågår, för att nämna några aktiviteter.

Regeringen anser att Sverige ska vara aktivt i samarbetet om utformningen av de skraddarsydda landpaketen. Vi ställer oss positiva till EU:s fortsatta arbete i den externa investeringsplanen för att motverka grundorsakerna till ofrivillig migration och främjandet av näringslivets roll i fattigdomsbekämpningen.

Det är angeläget att EU tar ett samlat ansvar för en långsiktig och hållbar migrationspolitik även i ett globalt perspektiv. För att detta ska kunna uppnås måste medlemsstaterna agera solidariskt och kunna genomföra de beslut som fattas, till exempel vad gäller vidarebosättning och omfördelning av människor på flykt.

En effektiv återvändandepolitik är viktig för asylsystemet. Regeringen avser att verka för ett utökat praktiskt samarbete om återvändande och återtagande som bidrar till att stärka ursprungsländernas möjligheter att på ett effektivt och rättssäkert sätt återta sina medborgare inom ramen för en human, ordnad och effektiv process.

Genomförandet av uttalandet mellan EU och Turkiet ska diskuteras. Uttalandet är en nyckel i hanteringen av migrationsströmmarna över Medelhavet. Det är viktigt att både EU och Turkiet uppfyller sina respektive delar i genomförandet och att uttalandet efterlevs.

En bred handelspolitisk debatt kommer att äga rum. Regeringen tycker att det är viktigt att denna blir balanserad och framåtblickande. Det är av stor vikt att de tillväxt- och jobbskapande möjligheterna, som handelsavtalen med Kanada och i synnerhet USA, nu lyfts fram.

Vi ser protektionistiska tendenser ute i Europa. Vissa förespråkar exempelvis ökad användning av skadliga handelspolitiska skyddsinstrument. Regeringen anser inte att detta är rätt väg att gå.

EU behöver en progressiv handelspolitik som bidrar till hållbar tillväxt, ökad sysselsättning och en mer konkurrenskraftig europeisk ekonomi. Det är därför viktigt att balansera den handelspolitiska debatten och visa på de fördelar som en öppen och global handel ger.

Stats- och regeringscheferna ska diskutera EU:s relation till Ryssland och utvecklingen i Syrien. Som ordföranden sa ber jag att få hänvisa till statsrådet Wallström, som alldeles snart kommer att informera nämnden om regeringens ståndpunkt. I vanlig ordning kommer även andra utrikespolitiska frågor att komma upp, men i nuläget vet vi inte vad det eventuellt skulle kunna handla om.

Till sist: Europeiska rådet ska också diskutera globala ekonomiska frågor. Ratificeringen av Parisavtalet kommer att välkomnas. Återigen kommer vikten av genomförandet av förslag på den inre marknaden att betonas. En uppmaning kommer att ges till rådet om att fortsätta att arbeta med den europeiska fonden för investeringar. En uppmaning kommer också att ges om att fortsätta att verka mot ungdomsarbetslösheten i Europa.

Anf. 38 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

När det gäller förberedelserna inför detta har vi tidigare sagt vad vi anser i migrationsfrågorna, och det är väl bra. Jag hörde nu ministern säga att man avser att lyfta upp frågan om återtagandeavtal. Det är otroligt viktigt att man går vidare i den delen från EU:s sida och tittar på vilka fler länder man kan teckna återtagandeavtal med. Men det är också viktigt att avtalen implementeras och används och att de är effektiva. Jag vet inte hur effektivt till exempel Sveriges avtal med Marocko egentligen är. Det är sådana saker man behöver titta på.

Frågan om säkra listor har gått lite grann i stå. Det är bra om ministern nu inför ER lyfter upp denna fråga igen och att man går vidare med den delen. Det gäller alltså vilka länder som ska ses som säkra länder så att man kan avvisa människor lite effektivare till dessa länder, men naturligtvis med respekt för rätten till individuell prövning av sin asylansökan.

I övrigt gäller samma sak som jag sa tidigare på den förra punkten, det vill säga att man ska använda budgeten som piska och morot för att implementera fattade beslut. Det är väl det som brister.

När det gäller handeln har vi gått in på detta tidigare angående CETA och så vidare.

Jag förstod att vi skulle ta upp frågorna om Ryssland med utrikesministern. Men vem är det egentligen som förhandlar och föredrar frågan på allmänna rådet – är det Ann Linde eller är det Margot Wallström? Om det är Ann Linde som tar frågan är det lämpligt att vi tar upp frågorna med henne här. Det är en fråga att undra om.

I övrigt kan vi återkomma när vi ser de slutgiltiga rådsslutsatserna. Men när det gäller Efsi har vi välkomnat att regeringen har drivit att det ska utvärderas innan man öser på mer. Nu kommer utvärderingen senare i höst, men vi är fortfarande tveksamma till att ösa på mer i Efsi. Där vill vi mana till återhållsamhet. Man ska inte bara invänta utredningen för att

sedan börja ösa på mer pengar i Efsi, utan man ska vara återhållsam med att ösa på med pengar över huvud taget. Vi tror som sagt inte på en utökad budget, utan man ska ha respekt för budgeten. Vi tror inte att mer bidrag löser tillväxtproblemen i vissa länder.

Jag har förstått att det blir en diskussion om Syrien och att det förväntas komma rådsslutsatser, eller hur? Jag har också förstått att det förväntas bli en middag om brexit. Kommer det då att vara en informell diskussion och inga rådsslutsatser i den delen?

Anf. 39 ORDFÖRANDEN:

Margot Wallström är förberedd på att ge information mer i sak om det som här handlar om externa förbindelser och en strategisk policydiskussion om Ryssland. Eftersom utrikesrådet kommer att äga rum tidigare är min bedömning helt enkelt att nämnden får ut mer i sak av att ha den diskussionen med statsrådet Wallström. Ann Linde, som håller i det allmänna rådet, kommer att bli informerad om utrikesrådet inför mötet. Detta gör att det är bättre för oss i nämnden att ta diskussionen med Wallström. Det är hon som kommer att ta den först.

Men det är öppet för att ställa frågor här, och ministern kan välja att svara. Ministrarna kan också välja att ta frågor åt varandra.

Anf. 40 JOHAN HEDIN (C):

Jag har ingen avvikande mening. Jag ville bara poängtera att jag anser det vara oerhört viktigt att regeringen fortsätter att ligga på när det gäller migrationsområdet. Asylrätten och rätten till individuell prövning måste värnas. Alla avtal om avvisningar av asylsökande till andra länder måste gälla länder som inte bara på papperet har en lag som garanterar asyl, utan man måste också veta att de upprätthåller en rättssäker prövning av asyl. Det är det medskick som jag vill göra.

Anf. 41 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Jag hänvisar till tidigare uttalanden från Kristdemokraterna i migrationsfrågan och återkommer till det andra statsrådet.

Anf. 42 Statsrådet ANN LINDE (S):

Jag börjar med Ulrika Karlssons frågor om återtagande och implementeringen. Vi håller helt med om att det är detta som är knuten. Vi avser att ha en konstruktiv dialog med berörda partnerländer om återtagande, där vi väger in våra samlade bilaterala relationer. Det kan handla om ett förstärkt besöksutbyte och diskussioner där man till exempel betonar ländernas folkrättsliga ansvar att ta tillbaka sina medborgare. I vissa fall kan man också sluta formella återtagandeavtal.

Regeringen kommer att stödja och bidra till utvecklingen av EU:s särskilda landpaket för återtaganden.

Frågan om säkra listor kommer inte att tas upp på detta europeiska råd.

När det gäller Efsi håller regeringen med om vad Ulrika Karlsson säger. Det står också i förslaget till slutsatser att man ska ha en oberoende extern utvärdering som kommer att läggas fram i november. Vi hoppas naturligtvis att vi ska kunna fortsätta diskussionen efter den.

Frågan om Syrien kommer att tas upp.

När det gäller middagen om brexit ska det bara gälla information. Vi har inte fått med några papper eller så om det.

Det är klart att jag kan säga något om Ryssland, men jag undrar om det inte ändå är bättre att utrikesministern tar den diskussionen. Eller måste jag svara? Jag är lite osäker på formaliteten här.

Anf. 43 ORDFÖRANDEN:

Nej, du måste inte. Du kan hänvisa till Margot Wallström eftersom hon också är förberedd på den punkten. Men ledamöterna får naturligtvis också ställa frågor.

Anf. 44 Statsrådet ANN LINDE (S):

Jag var bara inte helt säker på om jag måste svara. Men då ber jag att få hänvisa till utrikesministern i denna fråga.

När det gäller Johan Hedins fråga kan jag bara säga att regeringen instämmer i värnandet av asylrätten och att vi alltid kommer att understryka detta.

Jag förstod att Désirée Pethrus kommer att ta upp frågorna med utrikesministern.

Anf. 45 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Jag får återkomma till utrikesministern i den del som gäller Ryssland.

Förväntas rådsslutsatser om Syrien? Det var min fråga, och den fick jag inte svar på.

Anf. 46 Statsrådet ANN LINDE (S):

Ja, det förväntas. Utrikesministern är beredd att gå in och diskutera också denna fråga.

Anf. 47 ORDFÖRANDEN:

I och med detta konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning på dagordningspunkt 7, Förberedelser inför Europeiska rådet den 20–21 oktober 2016. Vi återkommer till denna dagordningspunkt i delen med de externa förbindelserna och den externa dimensionen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 8. Har ministern någonting att säga på denna punkt?

Anf. 48 Statsrådet ANN LINDE (S):

Det har skickats ut papper. Jag har ingenting ytterligare att säga om det inte finns frågor.

Anf. 49 ORDFÖRANDEN:

Om det inte finns några frågor om genomförandet som gäller information som kommer att vara på rådet om det institutionella avtalet tackar vi för informationen.

Jag ser att det inte finns några kommentarer till de övriga frågorna, så vi tackar handels- och EU-ministern.

Anf. 50 Statsrådet ANN LINDE (S):
Tack så mycket, nämnden!

2016/17:6
14 oktober

§ 3 Utrikes frågor

Utrikesminister Margot Wallström

**Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för utrikes frågor
den 18 juli 2016**

**Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
utrikes frågor den 17 oktober 2016**

Anf. 51 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar utrikesminister Margot Wallström välkommen till nämnden. Vi ska ha samråd inför nästa utrikesråd.

Om det finns någonting att säga om återrapporterna får ministern gärna börja med att göra det. Ministern kan också välja att hänvisa till det utskickade skriftliga materialet och fråga om nämnden har några frågor.

Anf. 52 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Ordförande och ärade ledamöter! Det senaste formella FAC känns redan avlagset; det var den 18 juli. Vid lunchen diskuterades Turkiet i ljuset av det statskuppfsörsök som ägde rum fredagen innan FAC. Ministerna var överens om att EU skulle följa utvecklingen med extrem uppmärksamhet. Mogherini flaggade för att hon också avsåg att bjuda in den turkiske utrikesministern till Gymnich. Kabinettssekreteraren var i nämnden i september och informerade om denna diskussion.

I anslutning till FAC nu på måndag kommer jag att stå värd för en Friends of Ukraine-frukost med Ukrainas utrikesminister Klimkin som gäst. Samtliga utrikesministerkollegor och EU-kommissionär Johannes Hahn är också inbjudna.

Detta är vad jag kan lägga till utöver det som redan står i ert material.

Anf. 53 ORDFÖRANDEN:

Tack för de kommentarerna kring återrapporten. Rent formellt är det alltså återrapporten från mötet den 18 juli, och jag håller med utrikesministern om att det kan kännas fjärran i dessa dagar med en snabbt springande utrikespolitik. Men för ordningens skull är det alltså den återrapporten vi har här, och ledamöterna kan ställa frågor. Tack även för informationen om de aktiviteter som planeras från svensk sida på FAC. Finns det några frågor om återrapporten från den 18 juli? Jag finner att så inte är fallet, och då lägger vi den till handlingarna eftersom vi redan haft återrapport från det informella utrikesrådet; det hade vi förra fredagen.

Då går vi vidare till information och samråd inför det kommande utrikesrådet den 17 oktober och går in på dagordningen där. Vi börjar med dagordningspunkt 3, EU:s globala strategi.

Anf. 54 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Vid detta FAC kommer vi att ha en första formell diskussion om genomförandet av den europeiska globala strategin för utrikes- och säkerhetspolitik. Dessutom förutses rådsslutsatser om implementeringen av strategin.

Som ni känner till är framtagandet av den globala strategin något som vi har drivit väldigt starkt. Den ersätter en strategi som är tio år gammal, och världen och situationen är förstås mycket förändrad.

Det man kan säga om implementeringen är att den processmässigt ska ske i två parallella spår, ett för säkerhets- och försvarsrelaterade delar och ett för övriga delar. Mogherini har tänkt att FAC i november ska behandla de säkerhets- och försvarsrelaterade delarna i strategin och också anta rådsslutsatser om dessa. Jag återkommer till nämnden med rapportering om den hanteringen.

Sedan har utrikestjänsten cirkulerat en vägkarta för implementeringen av övriga delar av strategin, och den vägkartan ligger till grund för diskussionen vid FAC i oktober. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Vår syn är att vi välkomnar den globala strategin och tycker att den som helhet är bra och ett kraftfullt dokument. Den reflekterar tydligt åtagandet när det gäller EU:s grundläggande värderingar och en regelbaserad världsordning. Här läggs värderingsbasen fast. Den har också en bred ansats och utgår från att alla tillgängliga instrument måste användas i vårt externa agerande för att vi ska kunna bidra till lösningar på kriser och konflikter.

I strategin understryks med all rätt att inget medlemsland på egen hand har möjlighet att möta dagens utrikespolitiska utmaningar. Strategin signalerar att EU, i ljuset av de mycket stora utrikes- och säkerhetspolitiska utmaningar som vi står inför, är berett att stärka och utveckla samarbetet inom en rad områden; det är mycket välkommet.

Regeringen avser nu att verka för att denna globala strategi blir en effektiv strategisk plattform för EU:s agerande på externa områden, och medlemsländernas ägarskap och engagemang för strategin kommer förstås att vara helt avgörande. Det är ju vi som ska genomföra detta. Regeringen kommer att betona vikten av detta och även att parlamenten måste delta. Vi välkomnar de fem fokusområden för uppföljning som Mogherini föreslår, och vi stöder den vägkarta som presenterats. Vi välkomnar också att strategins breda syn på säkerhet även ska återspeglas i uppföljningsarbetet.

Det är vad vi kan säga om den globala strategin, och sedan återkommer vi som sagt i november med ytterligare en del när det gäller implementering.

Anf. 55 KARIN ENSTRÖM (M):

Fru ordförande! Det är ingen hemlighet att vi också stöder den globala strategin, både framtagandet av den och innehållet. Däremot har vi tidigare diskuterat strategins status. Den är presenterad, och det är egentligen först nu som formella ställningstaganden görs kring själva genomförandet. Det är klart att vi ska ha fokus på genomförandet, för det är ju där det blir allvar.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<.

Dessutom måste vi verkligen göra den här uppdelningen, för i november kan det bli ganska många stora frågor om översynen av den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik. Det är ju väldigt mycket som har ändrats. Världsläget och närområdessituationen har ändrats, och

en stor del av den försvarskapacitet som finns i EU, nämligen UK:s, kommer att försvinna. Vad innebär det för EU:s förmåga till olika typer av både militära och civila krishanteringsinsatser? Den diskussionen kommer vi att få återkomma till, men vi kanske kan få en kort kommentar till hur det kommer sig att en bra strategi kan resultera i en luddig vägkarta.

Anf. 56 JENS HOLM (V):

Vi var några som träffade Mogherini när hon var här nu i veckan och pratade lite mer om detta. Några saker som jag tycker är bra är att man tar upp miljöfrågorna och de globala hållbarhetsmål som har antagits, och att genusfrågan lyfts upp. Både miljö- och genusperspektivet ska nu genomsyra alla områden, och det tycker jag verkligen är på tiden. Men om det verkligen ska bli så i praktiken behöver ganska stora förändringar göras, och jag undrar om ministern har några egna kommentarer på det området. Tycker utrikesministern att saker och ting går i rätt riktning när det gäller EU:s utrikespolitik?

>>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

>>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

>>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

Anf. 57 TINA ACKETOFT (L):

Tack så mycket för redogörelsen, utrikesministern! Jag instämmer med Karin Enström – detta arbete är bra så här långt. Men om man läser punkt 3, Från vision till handling, börjar man undra hur det ska gå nu och vart vi ska ta vägen nu. Vad kommer detta vackra dokument att leda till?

Man tar också upp att det ska vara en trovärdig, lyhörd och sammanlänkad union, och det knyter väl an lite till Jens Holms fråga. Hur ser utrikesministern på det fortsatta arbetet med detta? Det är ju just på dessa tre punkter som medborgarna börjar vackla nu. Är vi en trovärdig, sammanlänkad och lyhörd union?

Jag är också intresserad av att höra utrikesministerns åsikter om skrivningarna som gäller vårt försvar, i ljuset av den debatt om Nato som vi hade i går. Utrikesministern lyfter hela tiden ett vidgat samarbete som det viktigaste, så det vore intressant att höra en fortsättning på Jens Holms fråga. Hur ser utrikesministern på de skrivningarna?

Sedan kan jag inte låta bli att säga att när Asad går ut och säger att EU är en "non-partner" i diskussionen om vad som händer i Syrien – att vi är otydliga, luddiga och flummiga – kan jag bara ställa mig fullt bakom att EU måste tala med en gemensam röst. I den rösten måste Sverige naturligtvis vara den som driver våra värderingar, för det är bra för EU och för världen.

Anf. 58 DÉSIREE PETHRUS (KD):

Ordförande! Tack, statsrådet, för föredragningen! Vi stöder regeringens strategi när det gäller dessa frågor. Vi har tidigare haft ett Ashtonpapper om försvars- och säkerhetspolitiken; nu är det ett Mogherinipapper, och diskussionen är hela tiden väldigt luddig. Vi vill samarbeta mer, men inte så mycket mer. Vi behöver samverka med pooling and sharing av våra resurser och vår försvarskapacitet och militära kapacitet.

Frågan är vart Sverige vill gå. Jag tror egentligen inte att något parti riktigt har landat i hur långt man ska gå, men jag tror att det är viktigt att vi diskuterar solidaritetsklausulen. Vad står den egentligen för? Vad betyder den, och vad betyder den för vad vi ska göra gemensamt och hur vi ska stödja varandra i händelse av angrepp?

Jag tror ändå samtidigt att det är oerhört viktigt att betona den nationella självständigheten för försvars- och säkerhetspolitiken; det får vi inte tumma på. Det tror jag inte att vi skulle ha stöd för från den svenska befolkningen. Men det vore som sagt intressant att höra vilket perspektiv och vilka behov strategin ska möta, enligt ministern.

Anf. 59 PAVEL GAMOV (SD):

Fru ordförande! Tack, statsrådet, för föredragningen! Vi från Sverigedemokraterna motsätter oss de globala ambitionerna från EU:s sida. Vi gick in i EU på premisserna att det skulle vara ett mellanstatligt samarbete utan någon utrikestjänst eller gemensam utrikespolitik, och ett genomförande av en gemensam utrikespolitik kräver i våra ögon en ny folkomröstning.

I sak ställer vi oss bakom de målsättningar som regeringen pekar på, men vi vill också understryka att en gemensam utrikespolitik inte är nödvändig för att uppnå dessa målsättningar. Ett sådant exempel är frågan om Ryssland, där Europa tidigare har stått emot det kommunistiska Sovjetunionen helt utan någon egen utrikespolitik, hög representant eller utrikestjänst.

När det gäller frågan om EU:s battlegroups, som regeringen vill utreda med avseende på de gemensamma resurserna, motsätter vi oss användningen av dessa. Vi menar att insatser i stället bör ske på mellanstatlig nivå med gemensam samordning.

I sammanhanget vill vi även lyfta fram frågan om en EU-armé, som det talas alltmer om både från EU-kommissionen och länder som Frankrike och Italien. I likhet med andra partier i riksdagen är vi motståndare till detta. Vi vill att regeringen lyfter fram det när den globala strategin diskuteras och med kraft och emfas betonar det motstånd som ändå finns i den svenska riksdagen mot alla planer på en gemensam EU-armé.

Vi vill därmed anmäla avvikande mening på denna punkt.

Anf. 60 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Jag tror att man skulle kunna säga att den globala strategin med nödvändighet är väldigt allmänt hållen i många delar. Den måste bli det – den ska täcka 28 medlemsländer och man ska försöka fånga in så mycket som möjligt. Man ska beskriva ett skeende och en förändring, och ibland kan den tyckas innehålla väl mycket floskler, eller i alla fall goda ambitioner.

Det viktigaste den gör är att den sätter ut vilken värderingsgrund och vilka instinkter vi ska använda i våra externa kontakter och i vårt sätt att relatera till resten av världen. Det kommer att vara väldigt viktigt. Sedan är den en genomgång av våra relationer till andra delar av världen. Vi kommer inte ifrån att vi i dag är den största handelspartnern och det största free trade-området i världen. Vi är den största biståndsgivaren. Vi är en mycket viktig partner för länder runt om i världen och kan spela en

konstruktiv roll. Då är det viktigt att förstå vilka värderingar som ska styra vårt handlande.

>>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen*
<<<Man vill ju att det ska bli så konkret som möjligt, men det viktigaste kommer att vara hur de enskilda medlemsländerna tolkar detta: Hur översätter vi detta, var och en av oss, och hur ska det omsättas i praktisk handling? Det konkreta genomförandet kommer nu att vara det allra viktigaste. Vi kommer att insistera på det.

En av de punkter som jag fortfarande tycker är alldeles för svaga gäller hela synen på women, peace and security. Vi har ju kämpat för detta. Det var vi som drev fram att det skulle tillsättas en särskild representant som jobbar med dessa frågor, och vi kommer att insistera på att dessa frågor ställs: Var finns kvinnorna i fredsarbetet, och var finns de i hur vi är representerade och så vidare? Här behöver mer göras, och vi behöver göra det i genomförandet.

Det är ju lite av ett vägval här. Vi återkommer nästa gång, då vi behöver ha en utförlig diskussion om detta med försvars- och säkerhetspolitiken separat. Om ni är med på det tycker jag att vi kan ta detaljerna i detta då. Det är ju inte frågan om något gemensamt försvar. Det finns inget land som förespråkar ett gemensamt försvar. Det är helt orealistiskt, och det är inget som något land är berett att gå med på. Det är ett nationellt intresse.

Battlegroups är ett mellanstatligt samarbete. Det är inget överstatligt i det. Det är kanske därför det inte heller har använts. Vi säger att man behöver se över detta, så att det kan bli mer flexibelt och så att man ska kunna göra något av det. Det är inte rimligt som det har utvecklats.

Det är verkligen ingen som förespråkar någon EU-armé. Det gör förstås inte vi heller.

Detta utformas just nu. Det vi insisterar på är att vägkartan och implementeringsplanen blir så tydlig som det över huvud taget går. Här måste enskilda medlemsländer spela in vad de tycker bör finnas med och bli tydligare.

Anf. 61 KARIN ENSTRÖM (M):

Ordförande! Jag tror också att vi måste återkomma till en ordentlig diskussion inför de två kommande FAC, som ju ligger rygg mot rygg.

Det var en fråga jag glömde bort. Jag hittar det inte i papperen nu, men i den globala strategin tar man upp hur EU kan trycka på för reformer i FN, med utgångspunkt i strategin och de värden som vi tycker är viktiga. Kan utrikesministern säga något om vad Sverige kan göra för att trycka på i EU för att reformera FN, och då inte i första hand kopplat till säkerhetsrådet utan snarare till strategin?

Anf. 62 JENS HOLM (V):

Jag vill bara snabbt ta upp två saker. Först vill jag instämma med utrikesministern vad gäller genusperspektiv i utrikespolitiken. Mycket mer behöver göras. Det jag tog fasta på var det som står i slutsatserna, alltså att frågan tas upp och att man refererar till de hållbara utvecklingsmålen. Det tycker jag är steg framåt, men självklart är det mycket mer som behöver göras. Detta ger en möjlighet att ta fasta på detta och jobba vidare.

Sedan anmäler vi avvikande mening mot den militära dimensionen i slutsatserna. Vi vill inte ha en europeisk handlingsplan för försvarspolitik, och vi tycker att det är olyckliga formuleringar som kan tolkas som att alla länder behöver uppgradera sina försvar. Vi ogillar också den koppling till Nato som finns i slutsatserna. Detta handlar vår avvikande mening om.

Anf. 63 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Till Jens Holm vill jag bara säga att vi just nu för diskussioner med andra medlemsländer. Vi tycker att den paragrafen ska vara så allmän och generell som möjligt och hellre beskriva vad EU gör än att tala om det så att det ger intryck av att man ska ha en EU-armé eller mer av det militära. Vi menar att hela EUGS handlar om att vi vill ha ett starkare och mer samlat globalt agerande från EU baserat på våra värderingar och fördrag. Det kräver också att vi använder EU:s hela verktygslåda.

Vi tycker att man behöver stärka EU:s krishantering. Det är där vi behövs och skulle kunna göra en viktig insats. Det handlar framför allt om civila insatser men också om militära, som vi ibland har fått göra. Vi kan återkomma med detaljerna om detta. Vi behöver också mer nationellt bestämmande i dessa frågor.

Det vi vill göra med FN och FN-reformer handlar framför allt om att göra inte minst säkerhetsrådet mer representativt, mer effektivt och öppnare, mer transparent. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<Vi behöver också se till att man blir effektivare, framför allt när det gäller förebyggande. Nu hanterar man kriser och konflikter som redan har eskalerat och blommat ut. Men hur ska man bli effektivare på att förhindra att det går så långt att det kommer till våldsanvändning och att det blir krig och konflikter? Det är något som vi tänker jobba med och som vi redan har meddelat den nya generalsekretären att vi är intresserade av. Han börjar nu i januari, och då ska vi vara ordförande. Då blir detta spännande. Jag tror att han kan göra avtryck där. Det är vår avsikt.

EU är en viktig kraft för FN-reformer. Om vi samverkar om dessa frågor kan vi också driva på. Vi både vill och kan göra mer där.

Anf. 64 ORDFÖRANDEN:

Då har vi en avvikande mening från Sverigedemokraterna och en oliklydande avvikande mening från Vänsterpartiet. Jag finner dock att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt när det gäller dagordningspunkt 3, om EU:s globala strategi, och det beslut som ska fattas där.

Vi går då vidare till dagordningspunkt 4, Migration.

Anf. 65 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Vid detta FAC kommer det att bli en kortare diskussion om migration. Det gäller framför allt de externa aspekterna. Det är också en del av förberedelserna inför Europeiska rådet den 20–21 oktober. Meningen är att vi ska få en uppdatering av Federica Mogherini om det pågående arbetet med så kallade landpaket, compacts, med prioriterade tredjeländer inom EU:s nya partnerskapsram. Diskussionen kommer också att beröra uppföljningen av de två toppmöten som har varit i New York.

Som ni minns stod faktiskt migration på dagordningen för FAC i juli, men då hann man inte med det på grund av tidsbrist. Det är alltså en uppskjuten diskussion.

Den pågående globala flyktingkrisen med mer än 65 miljoner människor på flykt kräver gemensamma europeiska och globala lösningar utifrån solidaritet, ansvarsfördelning och full respekt för internationell rätt och mänskliga rättigheter.

De stora flyktingströmmarna kommer att förbli en utmaning för EU under överskådlig tid. EU måste arbeta långsiktigt och också motverka grundorsakerna till att människor ger sig av mot sin vilja. De skraddarsyddas landpaketen är en del av uppföljningen av kommissionens meddelande från i juni om den nya partnerskapsramen med tredjeländer.

Det är fem länder som står i fokus för arbetet: Niger, Nigeria, Etiopien, Mali och Senegal. Från regeringens sida välkomnar vi ansatsen i meddelandet, och vi tror att de skraddarsyddas landpaketen är viktiga satsningar, framför allt när det gäller att ta itu med återvändande, människosmuggling och irreguljär migration. Vi tycker att landpaketen också måste bygga på genuina partnerskap med länderna och att det måste gå hand i hand med utvecklingsarbete.

Vi verkar för att EU ska spela en ledande roll i uppföljningen av toppmötet om migration den 19 september i FN, och vi tycker att uppföljningen av mötet, inklusive att man ska utarbeta två globala ramverk för flyktingar och migranter, är det viktigaste nu. Det är också välkommet att IOM nu inlemmas i FN-systemet.

Sverige stod ju som medarrangör till det amerikanska flyktingtoppmötet den 20 september, som väl av de flesta ansågs som en succé. Man hade ambitiösa målsättningar. Därför är det viktigt att följa upp de åtaganden som gjordes av de 52 länder som deltog, så att de verkligen infrias. Här kommer diskussionen dock främst att röra de externa dimensionerna och landpaketen.

Anf. 66 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Migration har vi ju diskuterat ett antal gånger i det här rummet, i EU:s olika ministerråd och på olika nivåer under en längre tid. Jag tycker att det är bra att man på nytt diskuterar grundorsakerna och att man motverkar dem. Likväl kan man ibland känna en viss uppgivenhet, men det får man ju inte stanna vid, utan man måste vända uppgivenheten till en kraft för förändring. Men det är klart att man blir lite förvånad när länder beslutar om att stödja olika fonder och projekt för att främja utveckling i olika länder samtidigt som det är få som i slutändan betalar in till dessa fonder. Det är lätt att säga saker vid möten men svårt att göra verklighet av dem.

Implementeringen är alltså den stora utmaningen för hela unionen i dagsläget när det gäller migration. Kommer man inte till rätta med detta blir det bara möten på möten. Efter varje möte åker man hem, och ingenting händer när man har fattat beslut. Så åker man på nästa möte för att visa handlingskraft och fattar ännu fler beslut som sedan inte implementeras. Så fortsätter det.

Nu måste vi tillbaka till grunden, back to basics, igen. Grundorsakerna är det viktiga. Då måste vi se till att de beslut vi fattat också implementeras. Nu måste man leverera det man har beslutat. Detta gäller na-

turligtvis framför allt i utvecklingsländer och i länder i kris. Vi kommer sedan till Syrien, som väl är nr 1 när det gäller antalet personer som har sökt sig till Europa.

Men vi måste också titta på vårt närområde. Kosovo är väl nr 2 när det gäller antalet asylsökande i Europa, och Albanien ligger också högt. Vi måste ha en strategi för hur vi hanterar vårt närområde och utvecklingen i de länderna på ett bättre sätt. Om detta får gärna ministern säga något, för jag känner att EU saknar svar där i dag.

Det svar vi har haft, som kanske inte är hela lösningen, är säkra-länder-listor. Jag skulle gärna se att man gick fram lite tydligare och fortare med att agera med säkra-länder-listorna, för det är helt klart så att alla från Kosovo kanske inte har rätt till asyl i Sverige – eller framför allt i Tyskland, som de söker sig till. Likväl måste människor ha rätt till en individuell prövning, men det måste på något sätt gå fortare. Människor måste också avvisas när de får avslag. Det måste helt enkelt fungera. Jag skulle alltså vilja att man gick fram lite tydligare med leverans när det gäller säkra-länder-listor, så att man plockar upp dessa länder och får en snabbare och smidigare hantering.

Det gäller även återtagandebetalningar och att de återtagandebetalningar vi tecknar faktiskt fungerar – att de blir effektiva. Sverige har ju ett återtagandebetalningsavtal med Marocko, vilket vi har välkomnat, och det har kanske inte fungerat i alla delar. Det finns fler exempel runt om i Europa på att man har problem med att effektivisera dessa avtal. Det är alltså otroligt viktigt att diskutera hur vi börjar leverera i den delen.

Vidare är flyktingsmuggling otroligt prioriterat. Det är en grym verksamhet där man utnyttjar desperata människor med risk för deras liv. Likväl är dessa människor desperata, och då måste man tillbaka till grundorsakerna. Då är vi tillbaka på ruta ett igen. Det handlar också om bristen på legala vägar. Fler länder i Europa måste börja ta ett större ansvar när det gäller kvotflyktingar.

Sverige har under en längre tid – jag tror att det är under tio års tid – drivit detta, med olika regeringar. Jag vet att den här regeringen, likaväl som den förra regeringen, driver frågan att om alla länder i Europa tog samma ansvar som Sverige skulle det betyda 100 000 flyktingar. Nu hörde jag att Sverige höjer ambitionen när det gäller kvotflyktingar, och om alla tog samma ansvar som Sverige efter att ha höjt detta tror jag att det skulle betyda 300 000 kvotflyktingar till Europa. Det är rätt många. Sverige tar ett stort ansvar, och fler länder borde följa efter i den delen.

Fler länder borde också följa efter när det gäller arbetskraftsinvandring. Vid sidan av den humanitära delen har vi nämligen människor som flyr för att de vill jobba i ett annat land, skapa sig en annan framtid eller någonting. Vi måste bejaka det. Sverige borde därför driva att fler länder följer efter den svenska modellen med arbetskraftsinvandring, för att skapa fler legala vägar in i Europa. Det tror jag är en grundförutsättning för att motverka flyktingsmuggling på längre sikt.

Jag misstänker att det på utrikesministermötet blir en diskussion om den humanitära situationen, om att rädda liv, i Libyen. Bara häromdagen var det väl 5 000 personer man räddade ur havet. Vintern börjar närma sig, människor är desperata och allt fler kommer att fly nu. Det är en akut situation vi ser i Libyen. Jag vill inte se att människor dör på Medelhavet.

2016/17:6
14 oktober

Det var några frågor, och det var rätt mycket om migration. Men den främsta frågan är implementering av fattade beslut. Besluten har nämligen varit kloka hittills, men det levereras i för få av dem.

Anf. 67 DÉSIREE PETHRUS (KD):

Ordförande! Jag tackar statsrådet för inledningen. Vi har tidigare haft olika avvikande meningar när det gäller migration. Vi står förstås fast vid dem, och det gäller fler lagliga vägar in och så vidare. Jag tror att vi måste hitta andra sätt att jobba tillsammans i EU för att få en enighet även inom EU om hur vi ska jobba med migrationsfrågorna.

Det här handlar dock lite mer om tredjeländer och kanske inte så mycket om hur vi ska ta emot utan mer om hur vi ska ställa krav på ursprungsländerna, uppfattar jag det som. Någonting jag saknar i dokumenten är ett ansvarsutkrävande för ledarskapet i dessa olika länder. I många av de länder som personer flyr ifrån – låt oss bara säga Eritrea – är det många som flyr på grund av militärtjänsten. Andra är politiska flyktingar från olika länder, och så har vi ekonomiska flyktingar.

Det gäller att titta på anledningarna till att människor flyr och ställa ledarna i ursprungsländerna till svars. Jag tycker att det är alldeles för lite fokus på och att det talas alldeles för lite om att ställa krav på ledarskapet. Man borde naturligtvis inte få bistånd om man inte också är aktiv i att försöka förändra situationen på marken.

Jag tycker också att man saknar lite grann av PGU-tänket. Vi vet ju att vi lägger väldigt mycket pengar på vapenexport i olika länder, och det är egentligen ingenting som visas här. Det motverkar ambitionerna att minska antalet migranter.

Jag är lite förvånad över att statsrådet tycker att det åtagande man gjorde på det amerikanska flyktingtoppmötet och även på FN-toppmötet var en framgång. Jag är inte så bra på att räkna, men 4 ½ miljarder USDollar är väl ungefär 40 miljarder svenska kronor. Då tänker jag på att Migrationsverket bara här i Sverige begärde 35 miljarder extra för det här året. De 40 miljarderna på internationell nivå blir då inte särskilt mycket.

Sverige har väl tagit emot ungefär ½ miljon av de 65 miljoner flyktingar som finns i världen. Tittar man på hur litet Sverige är det ju en katastrof vad dåligt det man kom fram till på dessa möten är, tycker jag egentligen. Vi måste alltså komma mycket längre, och vi måste fortsätta driva på. Låt det inte bli så att vi sätter oss ned och tycker att vi är nöjda nu efter toppmötena! Det finns mycket mer som vi alla kan göra för att hjälpa situationen, både när det gäller att ta emot fler och när det gäller ansvarsutkrävande.

Det andas alltså lite för lite krav på ledarskapet, och det skulle jag kanske vilja att ministern kommenterade.

Anf. 68 JENS HOLM (V):

Vi i Vänsterpartiet har också haft väldigt mycket synpunkter på såväl Sveriges som EU:s migrations- och flyktingpolitik, men nu hade jag tänkt fokusera enbart på det landpaket ministern talar om här.

Jag tycker att ingången i detta känns helt fel. Vems problem är det man vill avhjälpa med landpaketen, ärligt talat? Jo, vi vill att dessa länder ska se till att människor inte flyr från dem. Det är inte så att vi går in med

stora biståndspaket för att hjälpa dessa länder utifrån de fattigas behov, utan syftet är att förhindra flyktingar att söka asyl i EU.

2016/17:6
14 oktober

Det landpaketet vi har hittills är Turkietöverenskommelsen, och det tycker vi var en dålig överenskommelse. Den har heller inte löst något problem utan bara tryckt flyktingströmmarna åt ett annat håll. Vi vet att det hittills i år är fler människor som har drunknat på Medelhavet än under samma period i fjol. Dessutom ska dessa paket ingås med länder med regimer som är åtminstone en av orsakerna till att människor flyr – jag tänker till exempel på Etiopien. Därför tycker jag att det blir ännu mer problematiskt med sådana här landpaket.

Ministern får alltså gärna berätta lite mer om själva grundsyftet med detta, men som jag tolkar det har det helt fel utgångspunkt.

Anf. 69 PAVEL GAMOV (SD):

Jag tackar statsrådet för föredragningen. Från Sverigedemokraternas sida välkomnar vi att regeringen nu stöder den här typen av insatser, som vi länge har påtalat som nödvändiga. Vi ska alltså ta emot fler kvotflyktingar och bekämpa grundorsakerna till migrationen. Vi välkomnar också många av de slutsatser som har kommit fram på toppmötena i USA och i FN.

När det gäller återtagande och återvändande har vi ju sett att det finns stora brister i Sverige. Det finns en ovillighet att använda de verktyg som finns här. Vi vill att regeringen ser till att återvändandeavtalen efterlevs, så att man trycker på för det även på ministerrådsmötet och ser till att det sker en effektiv implementering av de avtal som finns.

Vi vill i sammanhanget även lyfta fram att det europeiska asylsystem som byggs upp är någonting vi avvisar. Det har inte fungerat, utan det har orsakat väldigt stora problem inte minst under förra hösten. Det är någonting vi vill att regeringen vänder sig emot, och därför anmäler vi avvikande mening.

Anf. 70 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Jag kan hålla med om det mesta du sa och om din beskrivning, Ulrika – det hänger ju på implementeringen, som alltid. Vi har varit med om förut att man har haft stora internationella konferenser med mycket omfattande pledges, som det kallas, det vill säga finansiella åtaganden som sedan aldrig har realiserats. Det är alltid risken med den här typen av internationella konferenser.

Jag tror att det är jätteviktigt att följa upp detta, och man kan ju fundera över formerna för det. Vad är det bästa? Ska man kanske göra listor? Det blir ganska tydligt: Detta utlovades, och så här mycket har kommit fram. Det tror jag också att vi kan få från FN-organen i de allra flesta fall. Jag tror alltså att detta påpekas, och det tar jag gärna med mig. Sedan kan vi klura på hur vi bäst ska redovisa detta så att det blir tydligt: Nu har detta åtagande gjorts, och så här mycket pengar har utlovats. Då bör det också komma fram.

Jag tror ändå att vi kan säga att Sverige har gott samvete. Vi brukar tillhöra de få som faktiskt betalar in till fonder, till FN-organ som behöver det och så. Sverige anses nog bäst i klassen när det gäller att verkligen leva upp till detta.

Sedan är det mycket av det du beskriver som är i vårt eget närområde och i Europa. Just utvidgningsprocessen, östliga partnerskapet och allt vi är involverade i innehåller i alla fall procedurerna och processerna för att göra det – för att se till att vi bygger rättssamhällen, bekämpar fattigdom, tar itu med korruption och allt det där. Vi har alltså de verktygen, och det viktigaste vi kan göra är att hålla fast vid det och inte låta de frågorna halka ned på vår dagordning utan säga att det fortfarande är viktigt och att vi håller i långsiktigt med de länder vi har engagerat oss i. Det är otroligt viktigt att vi hjälper till så att Makedonien, Moldavien och Georgien – alla de länderna – kan lyckas.

När det gäller säkra länder, återtagande och legala vägar har vi sagt från början att det måste öppnas fler legala vägar så att vi kan hantera detta. Säkra länder är kanske mer Justitiedepartementets fråga, och jag är säker på att Morgan Johansson är villig att svara när det gäller det. Återtagandeavtal jobbar vi med, och har slutit, med Afghanistan. Vi har som sagt ett med Marocko. Detta är också viktigt, för många gånger handlar det ju om att tillsammans se till att man kan åtgärda fattigdomsproblem och annat som gör att ungdomar lämnar länderna.

Det är en viktig fråga Désirée Pethrus ställer, men vi är ju allmänt emot att ha ett villkorat bistånd. Det är ingen vapenexport till de länder som är aktuella i det här avtalet. Det som är tänkt med landpaketen är att skräddarsy partnerskap, och de ska ömsesidigt bygga på både EU:s och partnerländernas behov och önskemål utifrån att man har en väldigt tydlig planering också med uppsatta mål. Helst ska det bygga på sådana samarbeten och dialoger som redan existerar.

Här ska man ju motverka grundorsakerna till ofrivillig migration. Biståndsinsatser kan vara en viktig komponent, men det gäller även att faktiskt ta itu med människosmuggling och trafficking samt diskutera återvändande och återtagande. Tanken och det som har varit vår synpunkt är att det måste finnas en anda av partnerskap och att man ser att man verkligen investerar i att ta itu med grundorsakerna.

Vi vill inte att människor ska dö på Medelhavet. Vi vill inte att de ska hamna i händerna på smugglare. Vi vill ha en ordnad form för detta; vi vill ha legala vägar.

Än så länge har vi inte lyckats få med oss alla medlemsländer i synen på detta, det vill säga att vi ska dela på ansvaret. Därför måste vi på bästa sätt hantera den situation som existerar just nu.

Jag tycker ändå att det är en sund politik att engagera sig med dessa länder för att se vad vi kan göra för att bekämpa fattigdom. Vad kan vi göra med hjälp av bistånd och andra insatser för att återupprätta rättsstatsprinciper eller för att respektera mänskliga rättigheter? Och vad kan vi göra så att dessa hänsynslösa människosmugglare inte slår klorna i oskyldiga människor, eftersom det inte heller är någon bra lösning?

Anf. 71 ORDFÖRANDEN:

Jag hörde flera kommentarer och synpunkter där partierna flaggade för tidigare åsikter inom vissa specifika delar. Men jag konstaterar att det finns ett starkt stöd för den inriktning som regeringen har redovisat.

Anf. 72 JENS HOLM (V):

Vi har en avvikande mening. Med respekt för det som ministern just sa är det inte riktigt vår tolkning av dessa landpaket. Dessa landpaket sätts upp för att man vill förhindra att människor flyr till Europa för att söka asyl. Vi är självklart mycket för att man samarbetar med andra länder, men då ska det vara på de fattigas villkor.

Vi tycker också att det är mycket problematiskt när man ingår sådana avtal med ett land som till exempel Etiopien, som är ett av skälen till att människor flyr.

Vi har därför en avvikande mening mot innehållet och syftet i detta.

Anf. 73 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Jag vill klargöra att detta kompletterar allt annat som EU gör i form av bistånd och i form av utvecklingssamarbete med många av dessa länder. Detta görs i syfte att ta itu med det som är grundorsaker till att så många människor faktiskt lämnar dessa länder, och det är inriktat på detta faktum.

Det som vi kan göra är att insistera på att detta måste vara ett partnerskap där man seriöst tittar på vad det är som gör att människor lämnar dessa länder och också försöker styra insatser mot det. Det handlar om att hantera en verklighet som vi har i dag. Men detta kompletterar också allt annat som handlar om till exempel fattigdomsbekämpning.

Anf. 74 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar, som jag sa tidigare, att det med de aviserade avvikande meningarna från Sverigedemokraterna i en del och från Vänsterpartiet i en annan del, finns stöd för den redovisade inriktningen på denna diskussionspunkt på rådet. Det nämndes även tidigare åsikter. Jag vänder mig då till Désirée Pethrus. Det refererades till tidigare ståndpunkter. Men gjordes det en avvikande mening när det gäller just den inriktning som ministern här redovisade?

Anf. 75 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Nej, jag har ingen avvikande mening i denna del.

Anf. 76 ORDFÖRANDEN:

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Tunisien.

Anf. 77 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Det kommer att bli en kortare diskussion om Tunisien. Till grund för detta föreligger ett gemensamt meddelande från den 29 september om stärkt EU-stöd till Tunisien.

Det som vi säger i meddelandet är att man i Tunisien har gjort viktiga demokratiska framsteg men att det är helt tydligt att man fortfarande står inför många svåra politiska, socioekonomiska och säkerhetsmässiga utmaningar.

Regeringen välkomnar detta EU-meddelande om stärkt stöd för Tunisien därför att det är en strategisk partner i EU:s södra grannskap.

Texten är en ganska ambitiös ansats till ett mer enat och samordnat EU-stöd för att främja stabilitet, god samhällsstyrning, socioekonomisk

utveckling och säkerhet i landet. Det innebär också stöd för ekonomiska reformer och ett ökat finansiellt stöd till Tunisien.

I förhandlingarna om EU-gemensamma åtgärder för Tunisien kommer vi att värna jämställdhetsperspektivet och mänskliga rättigheter och ha fokus på unga människor i Tunisien, eftersom det kommer att vara helt avgörande att se till att de får utbildning och jobb och känner att de har en meningsfull framtid.

Sedan det tunisiska statsbesöket i Sverige i november 2015 har vi växlat upp vårt bilaterala engagemang för Tunisien. Och som ni vet öppnar vi i slutet av oktober en ambassad i Tunis.

Anf. 78 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Först och främst har jag inte sett detta meddelande. Jag vet inte om det har delats till nämndens ledamöter.

(ORDFÖRANDEN: Det finns tyvärr bara på franska.)

Jag tror att KU har sagt att vi har rätt att få detta på ett annat språk än franska. Detta kan därför inte anses samrätt när rådsslutsatserna är på franska, även om jag tror och misstänker att vi i grunden stöder regeringens inriktning. Men det är mycket svårt att samråda om rådsslutsatser på franska. Jag förutsätter att vi kommer att ha något skriftligt samråd, så att vi hanterar formen. Men i sak misstänker jag alltså att vi samtycker.

Anf. 79 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Detta meddelande finns bara på franska.

Anf. 80 ORDFÖRANDEN:

Men det finns en svensk sammanfattning som är utskickad i arbetspromemorian, och det finns naturligtvis en länk till meddelandet där. Det ska därför inte vara några svårigheter att hitta själva meddelandet.

Den svenska sammanfattningen är korrekt, men vi har inte slutsatserna på något annat språk än franska. Vi får hantera detta vid dagens sammanträde på det sätt vi kan. Vi har hört inläggen, och partierna får hantera detta vidare.

I formfrågan välkomnar jag att ministern ändå gör ett så gott försök hon kan att samråda med nämnden på denna punkt. Vilka ytterligare åtgärder som partierna vill vidta i riksdagen med anledning av att de inte tycker att de får ett tillräckligt samråd får vi hantera efteråt. Annars är risken att vi inte får någon information alls om denna punkt, och det tror jag vore sämre.

De ledamöter som har frågor i sak eller form utöver detta får ställa sina frågor nu, så att vi ändå behandlar punkten så gott vi kan.

Anf. 81 JENS HOLM (V):

Jag tycker att Ulrika Karlsson har en poäng med detta. Engelska är en sak, men att läsa långa texter på franska tycker jag också är jättesvårt. Jag undrar om det går att få detta översatt. Sedan får vi ta ett skriftligt samråd om detta i stället.

Anf. 83 PAVEL GAMOV (SD):

Fru ordförande! Jag ska kommentera detta i sak. Men även Sverigedemokraterna instämmer i denna kritik. Det handlar om det vanliga att vi får en massa handlingar på bordet som vi ska ta till oss under pågående samråd och information, vilket i sig är en utmaning. Men även att handlingar är på franska har sina komplikationer. Även vi välkomnar att vi har ett skriftligt samråd om detta.

När det gäller själva sakfrågan välkomnar Sverigedemokraterna den positiva utvecklingen i Tunisien. Samtidigt vill vi påminna om att stöd till landet även kan ges utanför EU-samarbetet. De mål som EU vill uppnå i Tunisien borde vara gemensamma för alla medlemsländer. Man behöver därför inte ge detta stöd till Tunisien bara inom ramen för EU-samarbetet.

Men, som sagt, när det gäller dessa handlingar vill vi gärna ha dem åtminstone på engelska. Vi vill också gärna ha ett skriftligt samråd om detta.

Anf. 84 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Fru ordförande! Detta togs upp i KU:s granskningsbetänkande i våras med anledning av att nämndens ordförande och även flera ministrar var föremål för granskning, alltså när det gäller skriftliga samråd med EU-nämnden när underlagen inte är i enlighet med riktlinjerna – det är svårt att ta till sig underlagen när de är på franska. Det ska att regeringen bör se till att det underlag som lämnas till nämnden gör att samrådet blir meningsfullt.

Jag tycker inte att det blir meningsfullt när man har rådsslutsatser på franska som ligger på bordet. Jag kan inte franska, och det är mycket svårt att samråda om rådsslutsatser som är på franska. Man ska kanske inte belasta regeringen för detta, eftersom jag vet att EU kommer mycket sent med handlingarna. Men när det gäller formfrågan är det omöjligt att samråda om rådsslutsatser på franska som ligger på bordet. Så är det.

Om det är möjligt att få detta skriftligt åtminstone på engelska och kanske på svenska vore det bra. Men jag vet inte hur vi ska förhålla oss till detta. Jag tycker inte att det går att samråda om detta när det är på franska. Detsamma gäller senare i fråga om Kongo. Där är slutsatserna också på franska.

Jag tycker att detta är mycket olyckligt eftersom det handlar om frågor där vi i sak förmodligen tycker likadant. Men detta har, som sagt, tagits upp i KU:s granskningsbetänkande.

Anf. 85 ORDFÖRANDEN:

Jag kan informera nämnden om att vi inte behöver ta upp Kongo här eftersom det är en A-punkt.

Kansliet och presidiet avgjorde att det ändå var bättre att ta upp detta. Vi hade ingen information om att det skulle finnas något engelskspråkigt dokument om detta före rådsmötet. Om ministern har någon annan information får hon gärna lämna den.

Det är klart att om det finns ett engelskt underlag kan vi ha ett skriftligt samråd. Men om det inte finns före rådsmötet kommer vi inte att kunna ha det.

Jag konstaterar att ministern här har redogjort för ståndpunkten, och det finns också en svensk sammanfattning. Det är det bästa möjliga i nuvarande situation. Det är en annan del av riksdagen, ett annat utskott, som får hantera frågan om det var tillfyllest vid detta tillfälle.

Om en majoritet av nämndens ledamöter tycker att vi ska stryka den här punkten för samråd får man nog yrka på det lite mer konkret.

Ministern kanske har ett svar på frågan om detta finns på engelska före rådsmötet.

Anf. 86 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Nej, det finns ingenting på engelska. Franska är ett arbetsspråk i EU. Därför måste nog riksdagen förbereda sig på att översätta vissa handlingar. Vi har inte handlingarna på något annat språk. Vi har försökt hjälpa till med en liten sammanfattning på svenska. Men det finns ingenting annat.

Jag vill bara förvarna om en sak, nämligen att när britterna lämnar EU kan ni räkna med att vi kommer att se mycket mer handlingar på franska. Vi har precis samma hantering, och vi måste också läsa handlingarna. Vi kan inte översätta. Då kanske riksdagen måste diskutera hur detta ska hanteras.

Anf. 87 TINA ACKETOFT (L):

Jag ska egentligen inte kommentera språkfrågan. Men den första slutsats som Juncker, tror jag att det var, drog efter brexit var: Nu stoppar vi all engelsk dokumentation i denna församling.

Man kan tycka att det är på sandlådenivå. Men det är som ministern säger, nämligen att franska är ett arbetsspråk. Därför måste riksdagen ta upp detta. Det kan vi väl göra inom olika plattformar som vi har.

Jag skulle vilja återgå till regeringens ståndpunkt. Jag vill också säga att jag är mycket glad över den tydliga ståndpunkt som vi har. Tunisien är en nyckelspelare när det gäller det som vi alla hoppades var på väg att hända redan i och med den arabiska våren men som tyvärr sedan har fått en enorm backlash. Men Sverige har en enormt tydlig roll att stötta Tunisien här. Liberalerna skulle egentligen vilja lägga ännu mer pengar på det bilaterala stödet i sin budget än vad regeringen gör. Men det som vi gör här är mycket tydligt. Precis som Pavel Gamov också säger här är det inte bara EU som vi kan verka, utan vi verkar tydligt från Sverige också.

Jag kan bara säga att Liberalerna ställer sig bakom detta och skulle naturligtvis vilja se ytterligare insatser. Men det är bra så här långt.

Anf. 88 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Jag har inga problem med att vi tar upp detta dokument i dag. Men detta är en fråga för framtiden. Ordföranden kanske kan ta med sig den till den grupp som vi har, och som Tobias Billström leder, där vi just nu hanterar frågan om hur vi ska hantera EU-arbetet. Det kan vara en idé att hantera detta lite mer generellt. Det händer ju lite då och då när det handlar om franskspråkiga länder att handlingarna är på franska.

Det var ett konstruktivt inlägg från Désirée Pethrus. De flesta av oss sitter i den utredningen, och detta kan man diskutera där. Det är inget nytt att det kommer dokument på franska. Så har det varit även under tidigare regeringar.

Såvitt jag förstår har KU sagt att om man ska ha någon princip så är det att dokumenten så fort som möjligt ska komma till EU-nämnden, oavsett vilket språk de är på, för att man ska få dem till handa. Sedan är det önskvärt att de finns på engelska eller i allra bästa fall på svenska. Ibland kommer det inte att gå, men vi sitter ju alla i utredningen så vi kan ta upp frågan där.

Anf. 90 ORDFÖRANDEN:

Hela EU-nämnden sitter inte i utredningen, men det var ett konstruktivt förslag att ta upp frågan där. Som jag ser det är hanteringsordningen för dagens sammanträde att vi gemensamt uttalar att eftersom underlaget var på franska har flera ledamöter haft svårt att hantera det. Vi lägger det till noteringarna så att det framgår tydligt och klart. Om det finns förslag på andra sätt att hantera detta får man framföra dem.

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens redovisade ståndpunkt. Jag konstaterar också att vi uttalar att det finns ett problem med samrådet med anledning av dokument på franska, men att regeringen inte har tillgång till något annat i detta skede och inte heller kommer att ha det på rådsmötet. Annars hade vi kunnat ha ett skriftligt samråd. Vi konstaterar att detta är situationen vad gäller ärendet i dagsläget.

Vi går vidare till punkten Övriga frågor som kanske inte är övriga frågor, utan det är en ny dagordningspunkt, om jag förstått det rätt, om Syrien. Jag vill bara påminna om att vi kommer att behandla en punkt om Ryssland med anledning av förberedelserna inför ER och som vi också behandlade i förra samrådet. Men vi börjar med punkten om Syrien.

Anf. 91 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru ordförande! Det kommer att vara en lunchdiskussion om Syrien, så frågan finns inte formellt på dagordningen. Jag vill ändå informera nämnden om var regeringen står i frågan. Rådsslutsatser förutses också antas.

Den här diskussionen kommer i ljuset av den allvarliga våldeskalerings som vi har sett och den fortsatt försämrade humanitära situationen i Syrien, inte minst i Aleppo.

Mogherini har uttalat att hon vill diskutera möjliga alternativ eller optioner för ett starkt EU-engagemang till stöd för fred i Syrien. Hon förväntas också söka vårt stöd för det humanitära initiativ för Aleppo som hon presenterade med kommissionären Stylianides den 2 oktober.

De senaste veckornas upptrappning av våldet är extremt, också i jämförelse med andra konflikter, och innebär en vändpunkt. Varje dag dödas civila utan urskillning, som vi har sett på bilder och i rapporteringen därifrån. Parterna, inte minst den syriska regimen, har ju satt i system att undanhålla humanitärt stöd. Den 19 september attackerades, som ni vet, en humanitär konvoj utanför Aleppo. Flera trovärdiga uppgifter pekar på att regimen, med Rysslands stöd, var ansvarig för attacken mot konvojen, och det är mycket allvarligt.

Ni har fått utkastet till rådsslutsatser, vilka förhandlas för närvarande.
>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Slutsatserna kommer att diskuteras av ministrarna och därefter antas i plenum. Det blir alltså först en lunchdiskussion och sedan antas slutsatserna i plenum.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<.

Anf. 92 ORDFÖRANDEN:

Eftersom vi har ett utkast till rådsslutsatser blir denna fråga en dagordningspunkt, oavsett om ministrarna hanterar den vid lunchen eller inte.

Anf. 93 KARIN ENSTRÖM (M):

Fru ordförande! Vi kanske inte trodde att situationen i Syrien kunde bli värre, men den har blivit ännu värre. Det är bra att den här diskussionen kommer upp och om vi kan få rådsslutsatser.

Vi har fått möjlighet att läsa utkastet, och det man reagerar på direkt är den första skrivningen där det talas om the regime and its allies.

Vi stöder till fullo regeringens mycket tydliga vilja att nämna och skriva att det inte är vilka allierade som helst utan Ryssland, ett land som är permanent medlem i säkerhetsrådet och som nu tycks helt ha lämnat respekten för mänskliga rättigheter, för den internationella rätten och för den humanitära rätten. Det är mycket viktigt att så långt som det bara är möjligt få fram Ryssland som en av de ansvariga och allierade. Här har regeringen fullt stöd från oss och naturligtvis i de andra delarna om humanitärt tillträde.

Finns det andra instrument som EU kan använda för att trycka på säkerhetsrådet för att få en vapenvila som fungerar? Det är naturligtvis det allra viktigaste just nu.

Anf. 94 TINA ACKETOFT (L):

Jag instämmer också i det som ministern uttalade och Karin Enström sa nu.

Man kunde inte i sin vildaste fantasi föreställa sig att det skulle kunna gå så erbarmligt illa som det har gjort, och det är tyvärr inte slut än. Senast i morse, innan jag gick hit, hörde jag att Asad menar att han ska rensa Aleppo, och tyvärr tror jag att han menade precis det han sa. Det är ingenting annat än en humanitär katastrof.

De punkter som ministern anförde ställer jag mig också helt bakom. Men ministern talar om ansvarsutkrävande. Menar hon då att hon kommer att gå på den linje som nu lyfts fram, det vill säga att det vi nu ser är ett krigsbrott, att man fortsätter den diskussionen och att det så småningom kommer att leda till att man ställs inför rätta? Att detta uppfyller alla kriterier för krigsbrott tror jag att det är många som är betydligt mer insatta i de legala strukturerna än vad jag är som hävdar.

Vi talade tidigare om vikten av att tala med en röst, något som ministern och de flesta av oss är överens om. Tror ministern att vi kan få en tydlig röst i denna diskussion där vi ställer Ryssland och Syriens ledning inför en gemensam tydlig EU-linje med fördömande och ansvarsutkrävande?

Anf. 95 JENS HOLM (V):

Jag instämmer med tidigare talare om att man blir helt förfärad när man följer utvecklingen i Syrien. Jag blir också frustrerad över min egen och allas vår insats. Kan vi göra mer? Det tycker jag är en fråga som vi hela tiden måste ställa oss.

Slutsatserna är bra. Jag har bara en formfråga. Den här frågan ska tas upp i en lunchdiskussion. Men kan man ändå anta slutsatser? Utrikesministern får gärna bringa klarhet i det.

>>> Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen <<<

Anf. 96 DÉsirÉE PETHRUS (KD):

Fru ordförande! Det är jätteviktigt att EU inte är tyst när man bombar sjukhus och att det finns tydligt i deklarationen.

Jag har en kunskapsfråga. Det talas om regimen och dess allierade och det talas om Daesh, men det hörs inte så mycket om den fria syriska armén. Finns de över huvud taget med, eller ligger de bara lågt just nu?

Anf. 97 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

När Federica Mogherini var här på besök pratade vi mycket med henne om detta, både i det bilaterala samtal som vi hade och på möten, och jag antar också här med riksdagsledamöter, och om att EU behöver ta på sig en tydligare roll. Det är klart att vi är starka när vi håller ihop, när vi har en enad syn på detta.

Slutsatserna måste antas formellt på sammanträdet, i plenum. Vi kan ha diskussionen vid lunchen, men slutsatserna antas vid sammanträdet.

Det här är verkligen work in progress. **>>> Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen <<<**Vi sa att det är helt otillständigt. Det går inte att kommentera situationen i Syrien utan att nämna Rysslands roll. **>>> Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen <<<**Syftet är just att försöka att få alla att tala med en röst.

>>> Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen <<<

Vid lunchdiskussionen bör strävan vara att vi diskuterar alla möjligheter att påverka och att markera mycket starkt mot det som har hänt, att man bombat konvojer och förhindrat humanitärt tillträde. Det är ju själva kärnan i det som FN ska vara till för, och ändå tillåter man sig att göra det. Och krigsbrott är det när man bombar civila, när man utsätter sjukhus och civila anläggningar för bombningar.

Vi kan redan konstatera att krigsbrott begås. Sedan kan vi diskutera exakt vad vi ska kräva, om vi till exempel ska kräva en undersökningskommission, alltså hur vi rent faktiskt tar det vidare. Den frågan tycker jag att det är viktigt att vi får upp på bordet.

Huvudsyftet måste vara att få EU-länderna att hålla ihop och att tydligt markera det som finns beskrivet i utkastet till rådsslutsatser. **>>> Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen <<<**

Anf. 98 ORDFÖRANDEN:

>>> Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen <<<Désirée Pethrus tycker inte att hon fick svar på sin fråga om den fria syriska armén.

2016/17:6

14 oktober

Anf. 99 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Nej, man talar inte så mycket om den fria syriska armén. Det beror på att oppositionen just nu är en väldigt splittrad grupp. Tycker Désirée Pethrus att de skulle ha funnits med här?

Anf. 100 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Nej, jag undrade bara, för som jag minns det har vi haft dem med i alla tidigare uttalanden om Syrien. Men de omnämns inte så mycket, inte heller i medierna, så frågan är bara var de finns i hela det här sammanhanget.

Anf. 101 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Oftast refererar man till HNC, High Negotiations Committee, som är den syriska oppositionen. Det görs också i dokumenten nu, men inte till den fria syriska armén.

Anf. 102 ORDFÖRANDEN:

Nämnden har nu fått en redogörelse för Sveriges ståndpunkt i förhandlingarna. Ministern redogjorde för de skrivningar man särskilt vill försöka få behålla eller försöka få in.

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi är medvetna om att det är ett work in progress, men det är upp till regeringen att avgöra om man behöver återkomma till nämnden i den här frågan.

§ 4 Allmänna frågor

Utrikesminister Margot Wallström

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för allmänna frågor den 18 oktober 2016

Anf. 103 ORDFÖRANDEN:

Jag nämnde tidigare att vi behöver återgå till frågan om Ryssland, inte om Ryssland i Syrienkonflikten utan om Ryssland lite mer omfattande med anledning av förberedelserna inför ER. Vi valde att inte samråda med statsrådet Linde i Syrienfrågan vad gäller de externa relationerna. Den dagordningspunkten har vi nu klarat av. Däremot finns det inför förberedelserna för ER på Allmänna rådets dagordning också en fråga om Rysslandpolicy, och i den delen vill vi gärna höra ministerns syn.

Anf. 104 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Ordförande! Stats- och regeringscheferna ska ju diskutera EU:s relation till Ryssland och utvecklingen i Syrien. Vi har inte fått ta del av några rådsslutsatser eller slutsatstexter ännu. Det som regeringen kommer att verka för handlar om en EU-politik gentemot Ryssland som bygger på fasthet, långsiktighet och konsekvens.

För att understryka att EU:s politik vad gäller Ryssland ligger fast bör de principer som EU:s utrikesministrar enades om i mars i år bekräftas till försvar av den europeiska säkerhetsordningen. Man ska genomföra Minsköverenskommelserna, stärka relationerna med östliga partner och så vidare, alltså de punkter som då fastlades av utrikesministrarna.

Sanktionerna är, tillsammans med stödet till Ukraina, EU:s bästa sätt att visa principfasthet och sätta press på Ryssland att ändra sitt beteende. Asadregimens, och, som vi nyss har pratat om, Rysslands bombande av Aleppo är fruktansvärt och måste få ett slut. Attacker mot civila, mot hjälpsändningar och mot sjukhus är brott mot krigets lagar och den internationella humanitära rätten, och de skyldiga måste ställas till svars.

Det är vår hållning inför den här diskussionen.

Anf. 105 ORDFÖRANDEN:

Det dokument som vi har som underlag är utkastet till allmänna rådets ER-diskussionspunkt. Det är på den delen.

Anf. 106 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Eftersom det nu förväntas bli en middagsdiskussion på utrikesministerrådet också är min första fråga om det förväntas rådsslutsatser om Ryssland specifikt. Till de stenografiska uppteckningarna ser jag att utrikesministern skakar på huvudet.

Okej – då blir det alltså helt enkelt en diskussion på middagen som en förberedelse inför ER, om inte annat? Allmänna rådet? Var ska den tas upp? Av vår EU-minister Ann Linde har jag förstått att den tas upp på allmänna rådet, men hon sa att den dessförinnan skulle tas upp av Margot Wallström på utrikesministerrådets möte.

Ni får gärna klargöra vem som säger vad i vilket sammanhang och vad som förväntas komma ut av det här, för det här är en otroligt viktig fråga, och jag vill ha klarhet i det.

Anf. 107 ORDFÖRANDEN:

Kan ministern klargöra hur både utrikesrådet och allmänna rådet spelar in till ER och när diskussionen om Rysslandspolicy kommer upp och i vilken form?

Anf. 108 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

På FAC finns det ingen diskussion på dagordningen om Ryssland eller sanktioner mot Ryssland. Däremot är det ju på Europeiska rådets dagordning, där EU:s relationer med Ryssland är på dagordningen. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<Några formella beslut fattas inte, utan det är tänkt att det ska göras senast den 31 januari när de ekonomiska sanktionerna löper ut.

Vår uppfattning när det gäller detta är att sanktionerna ska finnas kvar så länge som skälen till att de infördes är kvar. Det är vår utgångspunkt. Det kommer dock inte någon Rysslandsdiskussion per se, eller gällande sanktionerna, på FAC. Däremot i Syriensammanhanget kan man ju diskutera Ryssland, men det kommer inte som en enskild punkt på det här sättet som det gör på Europeiska rådet.

Anf. 109 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Okej. Eftersom det är uppe på GAC förstår inte jag varför vi inte samråder det med Ann Linde.

Anf. 110 ORDFÖRANDEN:

Vi samråder med regeringen och tar det samråd vi behöver nu, oavsett vem som sitter här.

Anf. 111 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Jag skulle gärna vilja samråda med den minister som ska ta det. Men då blir det alltså *inte* en diskussion på utrikesministerrådsmötet?

Anf. 112 ORDFÖRANDEN:

Det blir en diskussion i förberedelsepunkten inför ER på allmänna rådet, och Ulrika Karlsson har regeringen framför sig att samråda med. Det är det vi genomför just nu.

Anf. 113 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Okej. Det är lite förvirrande, för tidigare när jag frågade Ann Linde sa hon att det skulle bli en diskussion på utrikesministerrådets möte, och det var därför vi skulle samråda med utrikesministern.

Nu vill jag samråda om Ryssland med regeringen, så nu gör jag det med utrikesministern, eftersom det är en stor fråga och det rör på sig väldigt mycket och det har hänt väldigt mycket bara på den senaste tiden. Jag tänker inte minst på Storbritannien och Frankrike, och det finns saker

där som kanske rör på sig i Europa och också när det gäller Rysslands agerande inte minst i Syrien.

Givet situationen misstänker jag att det rimligtvis kommer att bli en större diskussion på ER. Även om den kanske inte är uppe definitivt eller så skulle jag önska att Sverige lyfte sanktionsfrågan så att den kommer upp, för den är mycket viktig. Det är ju så att Rysslands agerande måste få kännbara såväl politiska som ekonomiska konsekvenser. Jag tänker inte minst på den illegala annekteringen av Krim och att man inte följer Minskavtalet men också på agerandet i Syrien i dagsläget.

Jag skulle därför vilja att Sverige drev frågan om fördjupade och ökade sanktioner och om att öka pressen på Ryssland och skärpa sanktionerna. Jag skulle gärna vilja höra om regeringen har någon strategi för detta, vilka partner man har och med vilka partner man i så fall skulle kunna lyfta den frågan.

Jag stannar där när det gäller sanktionerna.

Jag skulle också gärna vilja ha ett förtydligande från utrikesministern när vi pratar Ryssland. Det är det här med selective engagement with Russia. Vad betyder det, och vad innebär det i sak? Utrikesministern får gärna säga någonting om det, för det är lite oklart vad det egentligen är för någonting.

Anf. 114 ORDFÖRANDEN:

Ramen för diskussionen är alltså den diskussion som allmänna rådet kommer att hålla. Vi kommer naturligtvis också att samråda inför ER med statsministern i nästa vecka.

Anf. 115 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Med engagemangspolitik är det så att som en konsekvens har man över tid begränsat kontakterna med Ryssland på politisk nivå, och då har man haft gemensamma EU-rekommendationer om detta. Det betyder att man har undvikit att på högsta politisk nivå ha sådana kontakter. Vi har i princip fryst utbytet på ministernivå med Ryssland; däremot har jag i olika internationella sammanhang stött på Lavrov och haft ett möte också när vi var i München på säkerhetskonferensen.

Sedan är det ingenting som säger att man inte samtidigt står upp för sina principer när vi träffar olika företrädare också för Ryssland. Vi kritiserar aggressionen mot Ukraina, vi verkar för att EU-sanktionerna ligger fast och vi måste samtidigt ha kontakter med Ryssland. Dessa kontakter med Ryssland måste kalibreras så att vi inte förmedlar att vi går tillbaka till någon business as usual, för det är det ju inte. Det ryska agerandet i Syrien har också blivit alltmer oacceptabelt.

På tjänstemannanivå har vi kontakter redan. Kabinettssekreteraren har återkommande dialog med sin ryska motpart, och hon har också varit på en resa till Moskva. Andra statssekreterare har haft kontakter med sina ryska motparter, och det har också varit en fabriksinvigning i Ryssland.

Det diplomatiska utbytet fortsätter som vanligt, >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<Vi kan titta på hur det är i de andra länderna. Sedan mars 2014 har i alla fall ett fyrtiotal besök på ministernivå eller högre från EU-länder till Ryssland ägt rum. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<Vi >>>

Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen <<<är bland de sista länderna som just också återupptar den här direkta ministerkontakten, och vi får se hur det utvecklar sig. Det kan vara nödvändigt att också få tala direkt, och för oss är det särskilt viktigt. Vi kommer att sitta på stolarna intill varandra i FN:s säkerhetsråd, så det är klart att vi måste ha en kontakt. Vi måste kunna tala med varandra och framföra kritiska synpunkter.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Anf. 116 ORDFÖRANDEN:

Just nu samråder vi bara inför allmänna rådet.

Anf. 117 TINA ACKETOFT (L):

Precis när man trodde att man förstod någonting så inser man att det gör man tydligen inte.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Anf. 118 KARIN ENSTRÖM (M):

Vi har att reda ut vilka frågor som kommer att tas upp var. Det kanske ändå vore bra att få ett slags tidslinje.

Om jag förstod det hela rätt var tanken att inte heller på ER ska det fattas några beslut – inga sanktionsbeslut förrän längre fram men inte på det här kommande ER.

Däremot ska relationen till Ryssland på ett bredare sätt diskuteras, vilket naturligtvis är viktigt att göra just i det här skedet. Vi har ju sett under den tid som utrikesministern försökte beskriva att den tuffa, nästan icke-kontakt-politiken eller policyn gentemot Ryssland tid efter annan har brutits eller modifierats. Kabinettssekreteraren var i utrikesutskottet i går och föredrog just vad diskussionen inför ER skulle innehålla, och då togs frågan upp om selektivt engagemang med Ryssland.

Har vi förstått det fel? Ska det bli en diskussion om detta, det vill säga att försöka anpassa policyn efter verkligheten och ha en gemensam syn? Å andra sidan upplever vi ju, med all rätt, en hårdnande attityd från flera medlemsländer mot Ryssland på grund av deras agerande i Syrien.

Vår egen engagemangspolitik är alltså en sak, men frågan här är egentligen om syftet är att försöka få en gemensam syn från alla EU-medlemsländer, i alla fall att vid ett tillfälle vara överens om ungefär hur man ska förhålla sig i kontakterna till Ryssland.

Det är den ena frågan.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Jag instämmer därför i Tina Acketofts frågor: Vad är avsikten? Vad avser regeringen föra fram för ståndpunkter när det gäller förlängning respektive utökning av sanktioner?

Anf. 119 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Även det här är rörlig materia. Det är klart att vilket medlemsland som helst kan ta upp vilka frågor som helst. Men det som står på Europeiska rådets dagordning är en diskussion om relationen till Ryssland. Vi

kommer vid FAC också att diskutera Syrien och Rysslands roll när det gäller Syrien.

Vi har två olika uppsättningar av sanktioner. Vi har en sanktionsbestämmelse som rör aggressioner mot Ukraina, annekteringen av Krim och så vidare. Vi har också en uppsättning av sanktioner som rör Syrien, och det har vi sedan 2011. Det som i diskussionen kommer att handla om och det vi förväntar oss att Storbritannien kommer att ta initiativ till är att föreslå att man lägger till namn på listan utifrån vad som sker i Syrien. Man vill alltså lägga till fler ryska namn på listan för Syrien.

Vi stöder tanken att man ska ha sanktioner. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<Det här är fortfarande work in progress; vi får se hur det utvecklas.

Man får också se upp så att det inte blir en sådan diskussion på Europeiska rådets möte att Ryssland efteråt kommer att säga: "Titta! De försökte, men de kunde inte enas om det." Det är därför det här sker genom att man sonderar terrängen och hör sig för vilka länder som kan komma att stödja det här och om det finns chanser till framgång – även om också principen kan diskuteras att man bör lägga sådant här på Europeiska rådet.

Det är den diskussion som kommer att föras, och det är på Europeiska rådets möte. Där kommer vi att diskutera både politiken gentemot Ryssland och sanktionsregimerna. Det finns som sagt två olika sådana, och det är det som kommer att diskuteras. Men det är inte på FAC. Det är inte en diskussion för FAC.

Anf. 120 ORDFÖRANDEN:

Med detta känner sig nämnden något mer informerad om frågan. Statsrådet har också redogjort för den del av regeringens ståndpunkt som hanterar allmänna rådets förberedelser inför Europeiska rådets diskussion om relationen till Ryssland. Det är ju en punkt som kommer upp med statsrådet Linde på allmänna rådet men som nämnden också kommer att återkomma till i sitt samråd med statsministern nästa vecka.

Vi kan konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning för den diskussionen i den delen och på den punkten.

Finns det några övriga frågor att kommentera på dagordningen? Jag finner att så inte är fallet. Då tackar vi utrikesministern för i dag.

2016/17:6
14 oktober

§ 5 Miljö

Statsrådet Isabella Lövin

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för miljö den 30 september 2016

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för miljö den 17 oktober 2016

Anf. 121 ORDFÖRANDEN:

Vi välkomnar statsrådet Isabella Lövin och börjar med de punkter som ligger inom hennes ansvarsområde. Efter det kommer vi att samråda om de dagordningspunkter som rör statsrådet Karolina Skog.

Vi börjar som vanligt med återrapport från de delar av mötet den 30 september som låg under statsrådet. Finns det något att anföra utöver det som är skriftligt?

Anf. 122 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Det har inkommit en skriftlig rapport. Om inte ledamöterna har några frågor om det hänvisar jag till den.

Anf. 123 ORDFÖRANDEN:

Vi lägger återrapporten till handlingarna och går in på dagordningen för miljørådet. Vi börjar med den dagordningspunkt som statsrådet har ansvar för när det gäller dagordningspunkt 4, Sektorer som inte omfattas av EU:s utsläppshandelssystem.

Anf. 124 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Ordförande! I juli presenterade kommissionen två förslag till förordningar på klimatområdet som kommer att bidra till uppfyllelsen av EU:s klimatomål och genomförandet av Parisavtalet.

Förslaget om den så kallade ansvarsfördelningen, ESR, berör utsläppsminskningar i de sektorer som inte ingår i EU:s utsläppshandelssystem.

Det andra förslaget handlar om inkludering av utsläpp och upptag från sektorn markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk, LULUCF, i EU:s klimatpolitiska ramverk.

Förhandlingarna i rådet har precis inletts, och en första debatt kommer att äga rum i miljørådet den 17 oktober. Syftet med riktlinjedebatten är främst att diskutera medlemsstaternas syn på om förslaget följer de principer som Europeiska rådet kom fram till i sina slutsatser från oktober 2014. Regeringens förslag till ståndpunkt redovisas i det skriftliga underlaget.

När det gäller förslaget om ansvarsfördelning anser regeringen att alla medlemsländer måste bidra genom att ta på sig ambitiösa mål i ansvarsfördelningen. Regeringen är beredd att ta ansvar och visa hög ambition i det arbete för utsläppsminskningar som krävs för att Parisavtalets mål ska uppnås.

Regeringen anser att viss flexibilitet behövs men att den inte får utformas så att det nödvändiga omställningstrycket uteblir och vissa med-

lemsländer inte behöver genomföra de åtgärder som krävs. Det är därför viktigt att driva att utformningen av flexibiliteten måste upprätthålla systemets faktiska ambitionsnivå och miljömässiga integritet.

Sverige ska vara ledande i klimatarbetet i EU. Även om vi är progressiva behöver vi också vara realistiska i fråga om vad som är möjligt att uppnå i det politiska läge som just nu råder i EU. Vi måste slå vakt om den överenskommelse som antagits i Europeiska rådet som faktiskt binder alla länder till att genomföra målet om utsläppsminskningar om minst 40 procent. Därför anser vi i likhet med andra ledande EU-länder >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<att de mål som kommissionen föreslagit bör accepteras. Regeringen vill dock se en höjd ambitionsnivå och driver därför att förslaget ska innehålla starka översynsklausuler.

För båda förslagen gäller att regeringen kommer att arbeta för en starkare formulering av översynsklausulen i förordningsförslagen. EU ska öka sin ambitionsnivå till 2030 om Parisavtalets mål ska nås, och EU ska delta fullt ut i Parisavtalets femåriga översynscykel.

Regeringen anser att EU ska vara redo att se över sin ambition i anslutning till den globala stocktake som sker 2018 och håller inte med om kommissionens förslag att det ska gälla endast tiden efter 2024.

När det gäller det så kallade LULUCF-förslaget avser regeringen att betona att inkluderingen av LULUCF i EU:s klimat- och energiramverk till 2030 måste ske på ett sådant sätt att ambitionsnivån i ramverket inte minskas. Regelverket för LULUCF-sektorn måste också utformas så att det inte hindrar möjligheterna till långsiktigt ökad och hållbar produktion av bioenergi, livsmedel och fossilsnåla material från jord- och skogsbruket eller insatser för biologisk mångfald.

Regeringen avser att betona vikten av robusta, rättvisande och transparenta bokföringssystem och bokföringsregler för LULUCF-sektorn för att upprätthålla ramverkets trovärdighet. Regeringen anser att regelverket bör understödja åtgärder som långsiktigt ger hög klimatnytta, där minskad användning av fossila råvaror är en central del, före lösningar som ger bokförda utsläppsminskningar på kort sikt.

Regeringen ställer sig positiv till en gemensam process, inklusive vägledning och teknisk granskning för hur medlemsstaternas referensnivåer för skogsbruk sätts, för att skapa en transparent och trovärdig process.

Regeringen värnar det nationella självbestämmandet i skogsfrågor. Det är viktigt att medlemsländerna själva beslutar om sina referensnivåer för skogsbruk. Det måste säkerställas att referensnivåerna fastställs i enlighet med de gemensamma krav och principer som ska gälla för alla medlemsstater för att säkra den miljömässiga integriteten.

Förhandlingarna är fortfarande i ett mycket tidigt skede. Regeringen kommer att fortsätta att noggrant analysera förordningsförslaget vad avser till exempel referensnivåer och användning av genomförandeakter och delegerade akter. Regeringen avser att återkomma till riksdagen för att där förankra Sveriges förhandlingslinje när det behövs.

Regeringen anser att kommissionens förslag till LULUCF-förordning inte är tillräckligt tydligt eller funktionellt i alla delar. Det gäller exempelvis de krav och principer som ska gälla när referensnivåerna ska fast-

ställas och kommissionens roll i att korrigera en medlemsstats referensvärde.

Fru ordförande! När det gäller förberedelserna inför miljørådet vill jag slutligen informera om att Frankrike sent i förrgår lämnade in ett förslag om att medlemsländerna redan på miljørådets möte ska enas om att de sifferatta åtaganden som kommissionen har föreslagit för respektive medlemsland under ansvarsfördelningen ska accepteras för att genomföra den del av 2030-ramverket som är mest central för EU:s och medlemsländernas åtaganden under Parisavtalet.

Regeringen ser positivt på att fastställa ansvarsfördelningen så fort som möjligt. Det är ännu oklart hur det franska förslaget kommer att hanteras på rådsmötet, men jag ville ändå kort informera om det.

Anf. 125 JENS HOLM (V):

Tack för presentationen!

Jag börjar med förslaget om ansvarsfördelning. Där säger regeringen att EU ska öka sin ambitionsnivå till 2030 om Parisavtalets mål ska nås. Jag instämmer till fullo med det. Men jag skulle vilja fråga hur och till vad ambitionsnivåerna för 2030 ska höjas, enligt regeringen, och när man ska driva det här.

Är det i det här samtalet som regeringen kommer att säga att ambitionsnivåerna måste höjas? Då måste ju ambitionsnivåerna höjas även i det förslag som ligger på bordet nu. Man kan inte bara vänta till översynen, för det verkar oklart vad det är man ska se över, från vilket årtal och så vidare.

Sedan säger regeringen att Sverige anser att en viss flexibilitet behövs. Det är då inom ansvarsfördelningen, som jag har förstått det. Flexibilitet i förslaget som har lagts fram bygger på att man för att uppnå sina nationella åtaganden ska kunna köpa utsläppsrätter från utsläppshandels-systemet.

Att köpa utsläppsrätter och använda krediter vet vi är osäkra sätt att uppnå våra nationella målsättningar. Det mest robusta är att om vi säger att vi ska minska med 40 procent ska vi göra det på hemmaplan. Allt annat får man lösa genom klimatbistånd eller någonting annat.

Min fråga är: Varför säger ni att det behövs flexibilitet, och vad är det för slags flexibilitet ni syftar på?

Avslutningsvis förslaget om LULUCF, alltså skogs- och markanvändning. Att tillgodoräkna sig hur mycket skogen och marken tar upp är komplicerat, och det riskerar att leda till att länder med mycket skog kan säga: Titta vad mycket vår skog tar upp! Därför behöver vi inte minska våra utsläpp så mycket.

Jag skulle vilja ha ett svar på en rak fråga. Nu är det Kyotoprotokollet som gäller, och där finns det en del bestämmelser kring det. Visst är det väl så att med det här förslaget som nu har lagts fram kommer inte Sverige och inte EU som helhet att kunna tillgodoräkna sig mer mark- och skogsanvändning än vad man har gjort tidigare, utan nivån ligger kvar på en förhållandevis begränsad nivå.

Även när det gäller det här förslaget vill jag fråga: Tycker ni att det behövs någon form av flexibilitet även här? Jag är orolig för formuleringarna om flexibilitet som riskerar att urholka systemet.

Tack för den föredragningen! Det är ju välkommet med ett globalt klimatavtal. När Parisavtalet slöts i december i fjol var det en viktig milstolpe för arbetet med att bromsa de pågående klimatförändringarna. Detta har Sverige jobbat hårt med i Doha, i Durban i Warszawa och i Lima.

Moderaterna välkomnar att Sverige godkänner och ratificerar Parisavtalet, vilket vi behandlade i kammaren i onsdags och förhoppningsvis i går av regeringen. Samtidigt får detta inte skymma en annan väldigt viktig diskussion, och det är att EU och Sverige håller på att lite tappa sin roll som pådrivare i klimatfrågan.

Kina, Brasilien och USA ligger före oss. Stora utsläppare får gärna ta ett stort ansvar. Men det är inte en ursäkt för att vi sackar efter lite. När man tittar på denna bördefördelning kan man se att vi från svenskt håll tidigt har spelat bort korten.

Miljömålsberedningen presenterade sitt förslag i våras. Det var ambitiöst, och jag tror att vi har goda förutsättningar att nå de där uppsatta målen. Det finns en ganska bred politisk enighet om det. Men det är problematiskt att vi i och med detta tidigt tog på oss en stor tröja och kostym även i EU.

När vi tar på oss en 40-procentig minskning, som vi antagligen kommer att klara, tar vi ut en tårtbit ur det nollsummespel som är EU:s åtagande, det vill säga att när vi springer före och ingen följer efter, då blir åtagandet för andra länder mindre. Det blir ju problematiskt om Sverige ska gå före och genomföra väldigt dyra åtgärder och om lågt hängande frukt förblir oplockad i andra länder. Det blir en kostnadsineffektiv klimatpolitik.

Men anledning av detta vill jag ställa en fråga. Det nämndes lite om det talade ordet kontra det skrivna ordet. Det talades om att man ska jobba vidare med översynsklausulerna och liknande, men hur kan Sverige säkerställa nu och i ett tidigt skede att det blir kostnadseffektiv klimatpolitik och att även de länder som har den längsta resan framför sig tar ett ansvar? Det blir väldigt märkligt om vi ska springa före i ett lopp som ingen annan har anmält sig till.

När det gäller LULUCF vore det bra om man utökade ståndpunkten efter miljö- och jordbruksutskottets sammanträde i går. Jag sade i går på utskottsmötet att LULUCF ger mig kalla kårar. När man läser förslaget till förordning blir man inte så mycket lugnare.

Det första som jag tycker att man ska titta på i förslaget till förordning är att kommissionen ger sig själv en bakdörr för att bestämma svenska avverkningsnivåer, eftersom man ska kunna revidera nationellt satta referensvärden som medlemsstaterna har tagit fram. Det sker ju på ett ganska icke transparent sätt genom delegerade akter som ministern nämnde. Detta tas upp i artikel 8.5. Det tycker jag att man från svenskt håll borde vara i grunden skeptisk till.

Det värsta är att systemet med referensnivåer inte tar hänsyn till att skogen och tillväxten av skogsbruket är dynamiskt. Vi kan inte låsa fast oss vid historiska data som tar slut 2009.

Från svenskt håll bör man alltså vara skeptisk till artikel 8.5, men den går ju ändå att motivera i någon mån för de länder som har ett icke fungerande skogsbruk där man har avverkat tidigare.

Artikel 8.3 reglerar hur referensnivåerna ska tas fram. Där tar man inte hänsyn till skogens tillväxt. Från svenskt håller går det inte att acceptera på något sätt. Det ligger så långt bort att det är helt oacceptabelt. Beroende på hur detta faller ut bör Sverige säga nej till båda eller kräva kraftigt omskrivna varianter.

Sedan tycker jag att det är konstigt ur ett helikopterperspektiv att länder som för tusen år sedan högg ned sin skog nu ska lära oss om skogsbruk. Den svenska modellen med frihet under ansvar i skogsbruket är mer värd att exportera snarare än att ta anta andras mindre bra lösningar.

Det är självklart så som Jens Holm nämnde att det är rimligt att markanvändning inkluderas i klimatfrågan. Det är svårt, men det känns också självklart att om man ser skogen som någonting som kan medföra värden – om den används för att göra biodrivmedel – ska man också kunna tillgodoräkna sig det eftersom det är någonting positivt, och det bör vi ta fasta på.

Jag skulle vilja höra mer ett klargörande om att artiklarna 8.5 och 8.3 är helt oacceptabla från svenskt håll.

Anf. 127 MARTIN KINNUNEN (SD):

Ordförande! Vi från Sverigedemokraterna är också oroade över dessa skrivningar och deras betydelse för svenskt skogsbruk. Det är positivt att regeringen klagör att skogen ska vara en nationell fråga. Jag hoppas att man kommer att vara väldigt vaksam på hur skrivningarna utvecklas framöver.

När det gäller LULUCF-sektorn tycker vi att man ska tala om nettoutsläpp och att det vara nettoutsläpp på riktigt – detta för att LULUCF-sektorn ska kunna användas i så hög grad som möjligt för att avräkna utsläpp. Där anmälde vi en avvikande mening på miljö- och jordbruksutskottet i går, och vi står fast vid den.

Beträffande förslaget till ansvarsfördelning tycker vi att Sveriges förhandlingsstrategi är märklig om man vill att andra ska ta ansvar. Här är det ett nollsummespel. Vi vet redan med hur mycket som utsläppen ska minskas på EU-nivå, men frågan är vilka länder som ska ta de största kostnaderna. Vi har nu frivilligt tagit på oss de största kostnaderna, och det gör att andra länder inte behöver ta på sig lika höga kostnader.

Vi tycker därför att Sverige bör verka för att minska åtagandet och att vi bör avvisa det nuvarande förslaget, så vi står fast vid den avvikande mening som vi anmälde i miljö- och jordbruksutskottet också på det området.

Anf. 128 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Jens Holm undrade över ambitionsnivåerna och hur mycket de ska höjas. Då hänvisar jag återigen till rådsslutsatserna från oktober 2014. Där finns det en konsensus om hur mycket utsläppen ska minska till 2030. Det är ett konsensusbeslut. Att nu riva upp det i samband med effort sharing regulation är inte realistiskt. Det är över huvud taget inte möjligt.

Vad som däremot är möjligt är att vi i samband med hur långt man har kommit vid översynen och global stocktake, hur långt man har kommit med utsläppsminskningar och när IPCC har kommit med sin rapport

börjar diskutera hur hela världen kan höja ambitionsnivåerna för att minska utsläppen.

Kommissionens förslag är 2024. Vi anser att det är alldeles för sent. Vi anser att man måste börja att se över ambitionsnivån efter facilitativa dialogen 2018. Exakt hur mycket som ambitionerna måste höjas är svårt att säga i dagsläget, men det är klart att de kommer att behöva höjas väsentligt.

Det finns en flexibilitet att använda ETS. Vissa länder har den möjligheten enligt det här förslaget. Det handlar om 100 miljoner ton som gäller för hela EU under hela perioden. Det är visserligen avsevärda mängder, men det är också en möjlighet för bara en grupp länder att göra detta. Vi bedömer inte att Sverige kommer att göra det, men det är en av de flexibiliteter som kommissionen har lagt fram som ett förslag. Men det är ingenting som vi har drivit, tvärtom.

LULUCF är komplicerat. Jag är den första att hålla med om det. Men det förslag som ligger liknar de nuvarande nivåerna under Kyotoprotokollet. Vad jag förstår utifrån Kyoto handlar det inte om mer.

Jesper från Moderaterna undrade om ett par artiklar. Det finns ju en väldigt viktig sak att framhålla, och det är att vi är alla betjänta av att det finns tydligare referensnivåer och tydligare bokföringsregler för att andra länder inte ska utnyttja skog och mark som sankor. De ska inte komma undan bakvägen för att det inte finns klara och tydliga regler om hur detta ska få räknas.

Att vi ska kunna tillgodoräkna oss LULUCF handlar också om det minskade upptag i sektorn som kan uppkomma till exempel vid stormar. Där är det nödvändigt att kunna ha flexibiliteten.

Kommer kommissionen att bestämma våra avverkningsnivåer? Referensnivån för brukad skogsmark har stor betydelse för bokförda utsläpp och upptag, men det reglerar inte avverkningsnivån. Däremot innebär det att Sverige måste ta ansvar för konsekvenserna av att exempelvis avverka mer än vad som har antagits i referensnivån.

Det är viktigt med referensnivån, och precis som du var inne på, finns det här ett förslag från kommissionen som vi tittar på och analyserar. Det är inte självklart att vi är nöjda med den.

Detta är ett tidigt skede i förhandlingarna, och när det gäller det nationella självbestämmandet och genomförandeakter, eller delegerade akter, är det också någonting som vi tittar väldigt noga på. Precis som du säger ska vi inte hamna i ett läge där länder som inte har skogsbruk och inte den stora erfarenhet som vi har ska kunna lägga hinder i vägen för ett hållbart nyttjande av skog och mark i Sverige.

Det är väldigt viktigt att vi ser den stora klimatnyttan med förnybara bränslen och med förnybara råvaror som skogen kan producera. Ett hållbart jordbruk är också väldigt viktigt för livsmedelssektorn.

Detta är, som sagt, ett väldigt tidigt skede i förhandlingarna och en första diskussion. När det gäller Sveriges mycket tydliga ingång ska vi definitivt återkomma till riksdagen innan förhandlingarna går vidare.

När det gäller Sverigedemokraterna och Martin Kinnunen tar vi här ett ansvar från svensk sida. Det innebär inte bara en kostnad, utan det är också en konkurrensfördel för Sverige att vi driver en klimatsmart ekonomi som historiskt i mångt och mycket har gynnat Sverige. Det är inte

säkert att de som fortfarande har den sämsta teknologin är de som är vinnare i slutändan. Jag noterar reservationen från Sverigedemokraterna.

Anf. 129 ORDFÖRANDEN:

Som jag förstod ministern är det också tydligt att det, för det fall att det skulle gå att få igenom beslut som är i linje med fransmännens förslag, skulle vara möjligt att på det här mötet att fatta beslut om ansvarsfördelningen. Sverige skulle stödja det, men det är ganska svårt att se att det skulle gå igenom. Men det är kanske värt att göra ett försök.

Anf. 130 JENS HOLM (V):

Vid sidan av EU:s handelssystem för utsläppsrätter är förslaget om ansvarsfördelning när det gäller minskade utsläpp det viktigaste klimatbeslut som EU har att hantera för att minska utsläppen. Rådsslutsatserna är som bekant från 2014, då man satte upp målet att utsläppen ska minska med 40 procent.

Efter det har det hänt en hel del. Vi har till exempel haft värmererekord under ett antal år, och vi har också ett Parisavtal som säger att vi måste göra väsentligt mycket mer än det som vi var överens om 2014. Därför tycker jag att den svenska positionen borde vara att här och nu säga att detta inte räcker och att man borde minska mer. Jag vet att det är svårt, men jag tycker att något land borde säga det. Det borde vara Sverige.

Vi har därför en avvikande mening som handlar just om att vi vill ha högre ambitionsnivåer. I vår avvikande mening tar vi också upp att vi tycker att de flexibilitetsmekanismer som finns främst i ansvarsfördelningsförslaget men även i LULUCF är olyckliga. Det riskerar att bli kryphål och urholkning av trovärdigheten och robustheten i systemen. Vi tycker inte om att det står i den svenska positionen att man tycker att denna flexibilitet är okej, även om jag nu hörde att det också finns kritik. Men man borde tydligare motsätta sig exempelvis uppköp av krediter från handelssystemet. Det är också en del av vår avvikande mening.

Anf. 131 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Tack för några klargöranden från ministern!

Självfallet ska bokföringsreglerna vara tydliga och transparenta. Det står vi helt bakom, och det är precis det vi vill. Det är därför vi tycker att systemet med delegerade akter är fel.

När det gäller 8.3 och 8.5 kan Sverige inte så här tidigt vara spelbart med dem. Ministern säger att det är tidigt i processen, men kommer det fler riktlinjedebatter? Varför skulle vi vänta med att säga vad som är viktigt för svensk del?

Jag har tagit fram två avvikande meningar inför detta möte utifall att ministern inte är helt tydlig med självbestämmandet för skogen. Jag ska läsa upp dem.

När det gäller punkt a lyder det så här: Vi anser att det ska vara kostnadseffektivitet som ska styra ansvarsfördelningen för de bindande minskningarna av medlemsstaternas växthusgaser 2021–2030. EU:s klimatmål bestämdes hösten 2014, och i kommissionens förslag till bördefördelning har Sveriges andel av minskningarna i förhållande till övriga medlemsländer blivit orimligt stor. Andra medlemsländer behöver ta ett större ansvar för EU:s utsläppsminskningar än vad de gör i nuvarande

förslag för att utsläppsminskningarna ska genomföras på ett så kostnads-
effektivt sätt som möjligt och inte undergräva svensk konkurrenskraft.

När det gäller punkt b, det vill säga om LULUCF, lyder det så här:
Sverige kan inte acceptera en förordning där nationellt självbestämmande
över skogsfrågor på något sätt äventyras. Att EU-kommissionen genom
referensvärden i delegerade akter bestämmer hur mycket skog som får
avverkas i Sverige kan vi inte ställa oss bakom. Det ska vara medlems-
staterna som bestämmer över hur skogen inom medlemsstaternas territo-
rium förvaltas.

Instämmer ministern i dessa ståndpunkter? Om inte vill jag anmäla
dessa avvikande meningar.

Anf. 132 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Om jag förstod rätt handlar den första punkten om ansvarsfördel-
nings- och bördefördelningsprincipen inom EU och att vi vill att varje
land ska ta ett ambitiöst ansvar. Vi har rådsslutsatser som säger att det
ska vara mellan 0 och 40 procent och på basis av relativ bnp per capita.
Det ligger ett förslag från kommissionen som är under diskussion. Rege-
ringens ståndpunkt är att vi accepterar en minskning med 40 procent.

Är det ledamotens åsikt att vi ska motsätta oss förslaget på grundval
av att andra medlemsländer har fått en mindre del av bördan i fördel-
ningen? Har jag förstått det rätt?

Anf. 133 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Ståndpunkten är att kostnadseffektivitet bör vara en vägledande fak-
tor när man fördelar bördan för andra länder. När det gäller bnp per ca-
pita ställer jag mig tveksam till om det är det enda man har tagit hänsyn
till. Om man tittar på exempelvis Luxemburg, som har dubbelt så hög
bnp per capita som Sverige, ser man att vi har samma bördefördelning.

Anf. 134 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Den högsta bördefördelningen är 40 procent. Får jag lämna över till
tjänstemannen?

Anf. 135 ORDFÖRANDEN:

Det går alldeles utmärkt. Det går också att redogöra för att principer-
na för bördefördelningen antogs i ER-beslutet 2014, bland annat princi-
pen om kostnadseffektivitet inom de ramar som ministern har redogjort
för.

Anf. 136 Departementssekreterare INA MÜLLER

ENGELBREKTSON:

Det står i Europeiska rådets slutsatser från 2014 att målen ska ligga
mellan 0 och -40 procent. De kan alltså inte vara högre och ska fördelas
grundat på bnp per capita. Det stämmer att om man bara ser till bnp per
capita skulle Luxemburg ligga långt högre än alla andra medlemsländer,
men eftersom taket för målet är max - 40 har Sverige och Luxemburg fått
samma mål.

Dessa mål ska justeras med hänsyn till kostnadseffektivitet. Kommis-
sionen har gjort beräkningar som redovisas i konsekvensanalysen av

2016/17:6
14 oktober

förslagen. Dessa kan man diskutera, men man kan tillägga att när det gäller själva målfördelningen är det ett nollsummespel. Det är svårt att förhandla, för om någon ska ta på sig mindre får andra ta på sig mer.

Kommissionen har försökt att ta hänsyn till kostnadseffektiviteten. De har gjort vissa gruppindelningar mellan medlemsländerna. Dessa kan kanske ifrågasättas, men så mycket längre än så är svårt att komma med hänsyn till Europeiska rådets slutsatser.

Anf. 137 ORDFÖRANDEN:

Vill ministern tillägga något om punkt b om LULUCF?

Anf. 138 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Vi har samma ingång när det gäller punkt b. Jag ser ingen avvikande mening vad gäller avverkningspolitiken och det nationella självbestämmandet.

Anf. 139 ORDFÖRANDEN:

Betyder det att ministern reviderar inriktningen inför debatten i enlighet med det som lästes upp av ledamoten Jesper Skalberg Karlsson gällande punkt b? Eller är tolkningen att det inte står emot det som ministern redan har sagt?

Anf. 140 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Våra talepunkter överensstämmer. Jag ser inte att det skulle vara nödvändigt.

Anf. 141 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Fru ordförande! Ministern kan inte ens svara. Jesper Skalberg Karlssons poäng är att den svenska ståndpunkten har varit lite otydlig. När det gäller vad som ligger i begreppet att värna det nationella självbestämmandet säger ministern att de tittar på det. Jesper Skalberg Karlsson vill att vi får garantier för att vi i framtiden får behålla makten och beslutanderätten över den svenska skogen. Därför har vi anmält avvikande mening.

Eftersom jag inte är nöjd med svaret återupprepar jag den avvikande meningen och anmäler den igen. Om ministern svajar när det gäller att svara på om Sverige ska behålla självbestämmandet över den svenska skogen tycker jag att det är oroväckande. Jag läser upp den avvikande meningen igen gällande punkten om det nationella självbestämmandet i skogsfrågor:

Vi vill att det ska vara förtydligat att Sverige inte kan acceptera en förordning där nationellt självbestämmande över skogsfrågor på något sätt äventyras. Att kommissionen genom referensvärden i delegerade akter bestämmer hur mycket skog som får avverkas i Sverige kan vi inte ställa oss bakom. Det ska vara medlemsstaterna som bestämmer över hur skogen inom medlemsstaternas territorium förvaltas. Jag anmäler härmed avvikande mening.

Vad gäller bördefördelningen är det också lite oklart, misstänker jag. Jesper Skalberg Karlsson har över huvud taget inte ifrågasatt de svenska ambitionerna, utan vi håller med om dem. I första stycket i ståndpunkten står det att Sverige är berett att ta ansvar och visa hög ambition i arbetet för de utsläppsminskningar som krävs för att Parisavtalets mål ska

uppnås. Det instämmer vi i; vi tycker att det är bra att Sverige har en hög ambitionsnivå. Däremot tycker jag att det är beklagansvärt att inte fler länder har en lika hög ambitionsnivå.

Det är mer kostnadseffektivt att göra insatser i andra delar av Europa som har större utmaningar för att nå upp till de bra mål som Sverige har nått och där Sverige är i dag. Därför har vi anmält avvikande mening när det gäller bördefördelningen. Den lyder så här:

Vi anser att det ska vara kostnadseffektivitet som ska styra ansvarsfördelningen för de bindande minskningarna av medlemsstaternas växthusgaser 2021–2030. EU:s klimatmål bestämdes hösten 2014, och i kommissionens förslag till bördefördelning har Sveriges andel av minskningarna i förhållande till övriga medlemsstater blivit orimligt stor.

Det är alltså inte bördefördelningen för Sverige som är orimlig, utan det är vår andel i förhållande till de andra medlemsstaterna som har blivit orimligt stor.

Andra medlemsländer behöver ta ett större ansvar för EU:s utsläppsminskningar än vad de gör i nuvarande förslag för att utsläppsminskningarna ska genomföras på ett så kostnadseffektivt sätt som möjligt och inte undergräva svensk konkurrenskraft.

Detta ville jag förtydliga. Moderaterna har anmält två avvikande meningar här och nu.

Anf. 142 ORDFÖRANDEN:

Tack för att vi fick dem upplästa ytterligare en gång! Protokollet finns alltid att läsa.

Anf. 143 JOHAN HEDIN (C):

Jag måste säga att statsrådets svar är ganska vaga på dessa punkter. Det är viktiga frågor. Jag biträder Moderaternas avvikande mening om båda punkterna.

Anf. 144 MARIE GRANLUND (S):

Det är svårt att sitta och ta ställning till sådant som blir uppläst på ett möte. Jag respekterar att ni tycker att detta är viktigt, och kanske finns det heller ingen meningsskiljaktighet här. Men varför tog ni inte upp det i utskottet i går? Om man tar det seriöst och inte bara ska smasha hit och dit kan man undra varför ni inte tog upp det i går så att det fanns möjlighet att förbereda. I stället kastas det bara fram. Det är svårt att sitta och ta ställning till saker och ting som bara kommer så här.

Anf. 145 TINA ACKETOFT (L):

Jag sällar mig också till den avvikande meningen, men jag misstänker att ministern kanske vill säga något om detta.

Jag biträder även det Marie Granlund sa. Jag tycker också att det är viktigt att vi för dessa diskussioner i fackutskotten. Mig veterligen var frågan uppe men inte på den här detaljnivån. Tyvärr är det många fackutskott som ser det mer ur ett nationellt perspektiv och kanske inte tar i EU-frågan. Därför sällar jag mig till de två avvikande meningarna denna gång.

Anf. 146 LARS-AXEL NORDELL (KD):

Detta är en svår och viktig fråga. Jag håller med om att vi måste vara så tydliga vi bara kan, och det har vi fört en diskussion om. Det handlar bland annat om att vi själva ska bestämma hur vi förvaltar skogen i vårt land.

Som man kan läsa mellan raderna i stycket ska LULUCF inte hindra möjligheterna till en långsiktigt ökad och hållbar produktion av bioenergi. Vi vet att vi har lite andra uppfattningar än vad man har bland EU:s länder när det gäller att använda skogsråvaran till bioenergi. Den punkten är viktig att markera.

När det gäller den avvikande meningen är det ett förtydligande, helt klart, så jag biträder också den avvikande meningen.

Anf. 147 MARTIN KINNUNEN (SD):

Är det korrekt uppfattat att Alliansen som helhet står bakom båda de avvikande meningar som Moderaterna har redogjort för?

Anf. 148 ORDFÖRANDEN:

Ja, alla de fyra allianspartierna har nu sagt så på mötet.

Anf. 149 MARTIN KINNUNEN (SD):

När det gäller b-punkten om nationell skogspolitik instämmer vi till fullo med den avvikande mening som Moderaterna har redogjort för och ansluter oss till den. Vi ansluter oss också till den avvikande meningen vad gäller a-punkten, för den ligger mycket närmare oss än den som regeringen har presenterat. Då överger vi vår avvikande mening där.

Anf. 150 ORDFÖRANDEN:

Du ändrar alltså den avvikande meningen som du tidigare i samma runda hänvisade till.

Anf. 151 MARTIN KINNUNEN (SD):

Precis – eftersom den som Moderaterna har redogjort för ligger närmare vår ståndpunkt än regeringens.

Anf. 152 JENS HOLM (V):

Att skogspolitiken ska vara nationell är vi rätt överens om, så jag kan liksom se logiken i den andra delen av er avvikande mening. Men jag måste säga att ni på den borgerliga sidan brukar säga att EU:s klimatmål ska skärpas. Att då gå ut och säga att vi inte ska ta vårt ansvar för en målsättning som är lägre än det som även ni vill ha är helt oseriöst.

Anf. 153 ORDFÖRANDEN:

Då tror jag att det är bäst att vi ajournerar mötet ett kort tag. Jag tror att det finns ett behov av att utbyta lite information om vad de olika punkterna egentligen innehåller, med tanke på det som står i den redovisade linjen från regeringen och som också redogjordes för ministern och i det som har uppfattats som tydligare i det som har föreslagits.

Ajournering

EU-nämnden beslutade kl. 12.32 på förslag av ordföranden att ajournera samrådet.

Återupptaget samråd

Samrådet återupptogs kl. 12.55.

Anf. 154 ORDFÖRANDEN:

Vi har haft en ajournering, och det har diskuterats olika förtydliganden av den svenska inriktningen inför riktlinjedebatten både när det gäller punkterna om bördefördelning och om LULUCF.

Anf. 155 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Som jag sa före ajourneringen finner jag inte att det finns några skillnader i ståndpunkt på punkt b. Möjligtvis är den ståndpunkt som Moderaterna har lagt fram något mer i klarspråk, men den skiljer sig ingenting från det vi har framlagt i den kommenterade dagordningen eller i den svenska ståndpunkten. Den ser jag därför inga skäl att vidare kommentera.

När det gäller punkt a måste man ha med sig att principerna för ansvarsfördelning för de bindande minskningarna har slagits fast i Europeiska rådet. Låt oss tänka oss att Sverige, vilket vi har en bred parlamentarisk majoritet för och som också här muntligen slogs fast av Ulrika Karlsson, ska stå fast vid att vi ska ha den högsta minskningen på 40 procent, vilket är ganska blygsamt i förhållande till Miljömålsberedningens mål. Det skulle innebära att om vi nu driver i EU att andra länder ska ta på sig mer överskrider vi det 30-procentiga utsläppsminskningsmål som är antaget av Europeiska rådet. Vi ska alltså sitta där och argumentera för någonting som ifrågasätter principerna från Europeiska rådet. Det tycker vi är svårt att argumentera för.

Med några ändringsförslag, som jag har här framför mig, skulle vi kunna tänka oss att se om vi kan hitta en gemensam ståndpunkt utifrån den avvikande meningen. Om vi skulle kunna lägga till på den första raden att ”vi anser att det ska vara principer från Europeiska rådet inklusive kostnadseffektivitet som ska styra ansvarsfördelningen” är vi inte helt borta från vägkartan när vi sitter där.

Vi skulle också gärna vilja stryka ordet ”orimligt” och skriva ”Sveriges andel av minskningar i förhållande till andra länder har blivit stora”.

Vi vill också på tredje raden nedifrån stryka ”än de gör i nuvarande förslag för att” och i stället sätta punkt efter ”utsläppsminskningar”. Meningen lyder då: ”Andra medlemsländer behöver ta större ansvar för EU:s utsläppsminskningar. Flexibiliteter för att säkerställa att utsläpps-

minskningarna ska genomföras på ett sådant kostnadseffektivt sätt som möjligt bör finnas och inte undergräva svensk konkurrenskraft.”

Vi anser att de som har fått de minskade ambitionerna också har en mindre anledning att nyttja de nya flexibiliteterna, det vill säga det är de länder som av kostnadseffektiva skäl kan behöva nyttja dem som ska få göra det och inte de andra. Det är regeringens position.

Med de ändringarna skulle jag önska att EU-nämnden kunde ställa sig bakom den här positionen.

Anf. 156 ORDFÖRANDEN:

Då har jag förstått att det finns ett reformerat förslag till inriktning från regeringen som inkluderar det förtydligande som det innebär på b-punkten i den av allianspartierna förelagda avvikande meningen och att det finns tydliggörande också av ministern på a-punkten, men att den måste omformuleras. Regeringen är beredd att omformulera den på det sätt som det redogjordes för. Då är frågan om det går att hitta en majoritet i nämnden för detta.

Anf. 157 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Om det finns möjlighet att ajournera mötet två minuter så att alliansgruppen kan synka den föreslagna ändringen skulle jag tacksamt ta emot det.

Anf. 158 ORDFÖRANDEN:

Ja, det finns alla möjligheter om ni bara behöver två minuter. När ni inte tog vara på möjligheterna i gårdagens miljö- och jordbruksutskott får ni väl göra det nu. Ni kommer att få fortsätta att höra att ni inte följer den ordningen.

Ajournering

EU-nämnden beslutade kl. 13.02 på förslag av ordföranden att ajournera samrådet.

Återupptaget samråd

Samrådet återupptogs kl. 13.04.

Anf. 159 ORDFÖRANDEN:

Vi återupptar överläggningarna.

Anf. 160 JENS HOLM (V):

För vår del är det viktigt att få ett klargörande. Det är väl en fråga till de borgerliga. Den här formuleringen innebär då ingen sänkning av den totala ambitionsnivån på EU-nivå. Snarare är det så, som jag tolkar er politik, att möjligheten att skärpa den totala EU-nivån ligger kvar. För det

är också regeringens politik att man i revideringar ska kunna skärpa ambitionsnivån. Är det rätt tolkat?

Anf. 161 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Alliansen redogör ju för sina mål för EU:s utsläppsmål i sitt särskilda yttrande när det gäller propositionen om godkännande av Parisavtalet. Men på den här punkten kan jag tala för Alliansen i alla fall. Vi står gärna bakom den omskrivna ståndpunkt som ministern redogjorde för muntligt. För M, C, L och KD är den omskrivningen okej.

Anf. 162 JENS HOLM (V):

Jag vill bara för protokollets skull säga att vi inte står bakom det här. Vi tycker att det här är en försämring, så vi vidhåller förstås vår avvikande mening. Jag tycker också att det finns en mängd oklarheter i hur man ska tolka det här egentligen, måste jag säga, som vi inte har fått svar på.

Anf. 163 ORDFÖRANDEN:

Vänsterpartiet hade flaggat för den avvikande meningen sedan tidigare, så jag antog att vi redan hade lagt det till handlingarna.

Det här är lagstiftningsöverläggningar. Just nu är det en riktlinjebatt. Ska det bli lagstiftning av kommer det här att komma tillbaka till nämnden. Det kommer också förhoppningsvis att komma ytterligare möjligheter för regeringen och sakutskottet att hålla diskussioner i detaljfrågor kring de här frågorna längre fram. Men jag uppfattar att vi hade ett förslag till inriktning, redogjord från regeringen sedan tidigare och justerad med de saker som ministern sa senast.

Anf. 164 JOHAN BÜSER (S):

Jag har bara en formaliasak. Är det möjligt att sedan få det reviderade utskickat till samtliga från nämndens sida?

Anf. 165 ORDFÖRANDEN:

Kansliet kan göra ett gott försök att snabbt få fram det från de steno-
grafiska uppteckningarna.

Anf. 166 MARTIN KINNUNEN (SD):

Från Sverigedemokraternas sida står vi fast vid den ursprungliga text som skickades runt från Alliansens sida.

Anf. 167 ORDFÖRANDEN:

Jag uppfattar att du står kvar vid den avvikande mening som du ändrade dig till i ditt tidigare inlägg, det vill säga den som ursprungligen lades fram från Moderaterna med bistånd från de andra allianspartierna.

Anf. 168 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru ordförande! Jag skulle vilja ha ett formellt klargörande också, så att vi är överens om att de här avvikande meningarna läggs till regeringens ståndpunkt och inte ersätter den. Jag får ett bejakande på det; det är väldigt bra.

Sedan vill jag i och för sig tacka utskottet för att vi har kommit fram till någonting. Jag vill däremot uttrycka min förvåning och lite grann bestörtning över att vi sitter här i EU-nämnden och är så väldigt nära att komma fram till en ståndpunkt som faktiskt skulle riskera Sveriges roll som en progressiv nation inom EU-kretsen. Vi var nu en millimeter från att hamna i den ringhörna där andra länder finns som vill riva upp ansvarsfördelningsbeslutet och som har betydligt mycket sämre anledningar till det än det här.

I EU-nämnden antar jag att de här frågorna ofta är uppe om hur man driver ståndpunkter inom EU-kretsen. Jag är glad att vi kunde komma till en slutsats här och en kompromiss. Jag hade faktiskt inte sett det här komma i miljö- och jordbruksutskottet i går.

Anf. 169 ULRICA KARLSSON i Uppsala (M):

Det är svårt att börja med att tacka för det inlägget, för jag tycker att ministern ska avhålla sig från sådana inlägg. Det är här ministern är för att hämta mandat i fråga om hur vi ska agera. Det är ingenting nytt från Alliansens sida att vi tycker att kostnadseffektivitet ska vara ett instrument.

Jag tackar för det inlägget men hoppas att vi inte hör fler sådana inlägg. Jag tycker att ministern ska förstå att det är Sveriges riksdagsordning som ställer upp reglerna för vem som ger mandatet. Välkommen tillbaka nästa gång för att få nya mandat!

Anf. 170 ORDFÖRANDEN:

Då är vi redo att avsluta den här punkten. Jag tror att det har yttrats tillräckligt med meningar om arbetsprocessen framöver och innehållet i de här frågorna för att vi ska kunna göra det.

Jag konstaterar att det med det sagda finns ett stöd för regeringens här redovisade inriktning, det som ministern redogjorde för inledningsvis, det som skickades ut och det som har justerats i de delarna. När det gäller detta finns det avvikande mening från Sverigedemokraterna och oliklydande avvikande mening från Vänsterpartiet.

Därmed tackar vi ministern för den här gången och önskar lycka till på ministerrådet.

§ 6 Miljö

Miljöminister Karolina Skog

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för miljö den 20 juni 2016

Återrapport från informellt ministermöte den 11–12 juli 2016

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för miljö den 17 oktober 2016

Anf. 171 ORDFÖRANDEN:

Välkommen, statsrådet Karolina Skog, vår sista gäst på mötet i dag i EU-nämnden! Det har blivit lite längre än vad vi hade trott. Nu ska vi ta de återstående dagordningspunkterna på miljørådets möte. Vi börjar som vanligt med återrapporterna från de två tidigare mötena. Har ministern någonting att tillägga utöver det utsända skriftliga materialet?

Anf. 172 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Ordförande! Nej, jag hänvisar till det utsända skriftliga materialet.

Anf. 173 ORDFÖRANDEN:

Finns det några frågor från nämndens ledamöter om återrapporterna? Jag finner inte så. Jag lägger dem till handlingarna.

Då går vi in på dagordningspunkt nr 5.

Anf. 174 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Ordförande! Dagordningspunkt nr 5 handlar om rådsslutsatser inför partsmötet om konventionen om biologisk mångfald.

Regeringen anser att Sverige bör stödja de förslag till rådsslutsatser som kommer att fungera som en bra grund för förhandlingarna vid partsmötet för CBD och dess protokoll.

Vid rådsmötet förväntas en fortsatt diskussion där en grupp medlemsstater vill förstärka och andra vill försvaga vissa punkter i texten. Vi tror exempelvis att detta kan bli fallet i fråga om syntetisk biologi men möjligen också vad gäller andra paragrafer. Regeringen anser dock att ordförandeskapets text kan stödjas och anser att dessa paragrafer inte ska bli för detaljerade.

Regeringen anser även att det tidigare CBD-beslutet om att använda begreppet "urfolk och lokala samhällen" i framtida CBD-beslut och dokument ska följas, vilket är en annan fråga som sannolikt kommer att diskuteras på rådsmötet. Detsamma gäller förslaget till rådsslutsatser vad gäller Nagoyaprotokollet och Cartagenaprotokollet.

Anf. 175 JENS HOLM (V):

På det liknande toppmötet i Nagoya om biologisk mångfald kom man fram till målsättningar för hur mycket mark, vatten och havs- och kustområden som formellt ska skyddas. Som jag har förstått det rapporterar alla länder in till det här mötet hur mycket man hittills har skyddat sedan det möte som var 2010. Då skulle jag vilja veta vad Sverige har rapporte-

Anf. 176 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Ja, alla parter ska lämna nationalrapporter till konventionen. Sverige lämnade sin femte nationalrapport 2014 och kommer att lämna sin sjätte 2018 eller 2019, beroende på beslut om rapporteringsdatum. De här rapporterna är inte baserade på siffror, utan de är av mer beskrivande karaktär.

Anf. 177 JENS HOLM (V):

Då hade jag missförstått det. Jag trodde att man rapporterade in till de här toppmötena. Ministern sa: till kommissionen. Betyder det EU-kommissionen?

Anf. 178 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Nej, till konventionen.

Anf. 179 JENS HOLM (V):

Det var konventionen. Det var skånskan som inte riktigt funkade för mig. Då vet jag det. Jag vill bara säga något för protokollets skull. Eftersom man har fattat beslut om siffersatta målsättningar – man pratar om 20 procents skydd, till exempel – tycker jag att det är lite märkligt att man inte rapporterar in på samma sätt. Jag bara utgår från att ni följer protokollet i det avseendet. Men det blir lite svårt att faktiskt utvärdera hur mycket som skyddas när det är siffersatt i målsättningarna och man sedan inte rapporterar in på samma sätt.

Anf. 180 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Självklart följer vi protokollet. En diskussion på varje partsmöte är vad man ska rapportera in till nästa. Det kommer att bli aktuellt även vid detta partsmöte. Då lägger man grunden för det som ska rapporteras in troligtvis 2018–2019. Man kommer överens om vad rapporterna ska innehålla, och självklart följer Sverige sedan det.

Anf. 181 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns stöd för regeringens ståndpunkt inför CBD- och Nagoyaförhandlingarna.

Vi går vidare till punkt 6, Utkastet till rådets slutsatser om hållbar vattenförvaltning.

Anf. 182 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Ordförande! Regeringen välkomnar att förslaget till slutsatser klargör mål och fastslår principer på en övergripande EU-nivå.

Sverige har i förhandlingarna drivit på och fått gehör för att en hållbar vattenförvaltning bygger på en integrerad förvaltning där många olika intressen berörs och där alla behöver ta ansvar.

Sverige har också framhållit att förutsättningarna för att nå EU:s vattenpolitiska mål skiljer sig mellan länderna och att rådsslutsatserna därför

ska innehålla robusta och flexibla skrivningar som möjliggör för länder med olika förutsättningar att nå målen.

Mot bakgrund av detta kan Sverige ställa sig bakom rådsslutsatserna om hållbar vattenförvaltning.

Anf. 183 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns stöd för den ståndpunkt som regeringen har redogjort för.

Det finns ett antal övriga frågor. Vill ministern lyfta fram någon av dem?

Anf. 184 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Ja, det finns anledning att lyfta fram att regeringen tillsammans med likasinnade medlemsländer ordnat så att förslaget om kriterier för identifiering av hormonstörande ämnen kommer att tas upp som en övrig fråga på rådsmötet.

Anf. 185 ORDFÖRANDEN:

Någon gjorde tummen upp, och det är nog flera som skriver under på det.

Då tackar vi för informationen och tackar ministern för dagens möte.

Innehållsförteckning

§ 1 Utrikes frågor – handel	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN	1
Anf. 2 Statsrådet ANN LINDE (S)	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN	1
Anf. 4 Statsrådet ANN LINDE (S)	1
Anf. 5 ORDFÖRANDEN	3
Anf. 6 JENS HOLM (V)	3
Anf. 7 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	4
Anf. 8 ORDFÖRANDEN	5
Anf. 9 Statsrådet ANN LINDE (S)	5
Anf. 10 ORDFÖRANDEN	7
Anf. 11 Statsrådet ANN LINDE (S)	7
Anf. 12 ORDFÖRANDEN	8
Anf. 13 Statsrådet ANN LINDE (S)	8
Anf. 14 ORDFÖRANDEN	8
Anf. 15 JENS HOLM (V)	8
Anf. 16 Statsrådet ANN LINDE (S)	9
Anf. 17 JENS HOLM (V)	9
Anf. 18 STATSRADET ANN LINDE (S)	9
Anf. 19 ORDFÖRANDEN	10
Anf. 20 JENS HOLM (V)	10
Anf. 21 Statsrådet ANN LINDE (S)	10
Anf. 22 ORDFÖRANDEN	10
Anf. 23 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	10
Anf. 24 Statsrådet ANN LINDE (S)	10
§ 2 Allmänna frågor	11
Anf. 25 ORDFÖRANDEN	11
Anf. 26 Statsrådet ANN LINDE (S)	11
Anf. 27 ORDFÖRANDEN	11
Anf. 28 Statsrådet ANN LINDE (S)	11
Anf. 29 ORDFÖRANDEN	12
Anf. 30 TINA ACKETOFT (L)	12
Anf. 31 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	12
Anf. 32 BÖRJE VESTLUND (S)	13
Anf. 33 Statsrådet ANN LINDE (S)	13
Anf. 34 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	14
Anf. 35 Statsrådet ANN LINDE (S)	14
Anf. 36 ORDFÖRANDEN	15
Anf. 37 Statsrådet ANN LINDE (S)	15
Anf. 38 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	16
Anf. 39 ORDFÖRANDEN	17
Anf. 40 JOHAN HEDIN (C)	17
Anf. 41 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	17
Anf. 42 Statsrådet ANN LINDE (S)	17
Anf. 43 ORDFÖRANDEN	18
Anf. 44 Statsrådet ANN LINDE (S)	18
Anf. 45 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	18
Anf. 46 Statsrådet ANN LINDE (S)	18

Anf. 47	ORDFÖRANDEN	18
Anf. 48	Statsrådet ANN LINDE (S)	18
Anf. 49	ORDFÖRANDEN	18
Anf. 50	Statsrådet ANN LINDE (S)	18
§ 3	Utrikes frågor	19
Anf. 51	ORDFÖRANDEN	19
Anf. 52	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	19
Anf. 53	ORDFÖRANDEN	19
Anf. 54	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	19
Anf. 55	KARIN ENSTRÖM (M).....	20
Anf. 56	JENS HOLM (V)	21
Anf. 57	TINA ACKETOFT (L)	21
Anf. 58	DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	21
Anf. 59	PAVEL GAMOV (SD)	22
Anf. 60	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	22
Anf. 61	KARIN ENSTRÖM (M).....	23
Anf. 62	JENS HOLM (V)	23
Anf. 63	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	23
Anf. 64	ORDFÖRANDEN	24
Anf. 65	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	24
Anf. 66	ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	25
Anf. 67	DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	26
Anf. 68	JENS HOLM (V)	27
Anf. 69	PAVEL GAMOV (SD).....	27
Anf. 70	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	28
Anf. 71	ORDFÖRANDEN	29
Anf. 72	JENS HOLM (V)	29
Anf. 73	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	29
Anf. 74	ORDFÖRANDEN	30
Anf. 75	DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	30
Anf. 76	ORDFÖRANDEN	30
Anf. 77	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	30
Anf. 78	ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	30
Anf. 79	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	31
Anf. 80	ORDFÖRANDEN	31
Anf. 81	JENS HOLM (V)	31
Anf. 82	ORDFÖRANDEN	31
Anf. 83	PAVEL GAMOV (SD)	31
Anf. 84	ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	31
Anf. 85	ORDFÖRANDEN	32
Anf. 86	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	32
Anf. 87	TINA ACKETOFT (L)	33
Anf. 88	DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	33
Anf. 89	MARIE GRANLUND (S).....	33
Anf. 90	ORDFÖRANDEN	33
Anf. 91	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	34
Anf. 92	ORDFÖRANDEN	34
Anf. 93	KARIN ENSTRÖM (M).....	34
Anf. 94	TINA ACKETOFT (L)	35
Anf. 95	JENS HOLM (V)	35
Anf. 96	DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	35

Anf. 97	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	35
Anf. 98	ORDFÖRANDEN	36
Anf. 99	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	36
Anf. 100	DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	36
Anf. 101	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	36
Anf. 102	ORDFÖRANDEN	36
§ 4	Allmänna frågor	38
Anf. 103	ORDFÖRANDEN	38
Anf. 104	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	38
Anf. 105	ORDFÖRANDEN	38
Anf. 106	ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	38
Anf. 107	ORDFÖRANDEN	39
Anf. 108	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	39
Anf. 109	ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	39
Anf. 110	ORDFÖRANDEN	39
Anf. 111	ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	39
Anf. 112	ORDFÖRANDEN	39
Anf. 113	ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	39
Anf. 114	ORDFÖRANDEN	40
Anf. 115	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	40
Anf. 116	ORDFÖRANDEN	41
Anf. 117	TINA ACKETOFT (L)	41
Anf. 118	KARIN ENSTRÖM (M)	41
Anf. 119	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	41
Anf. 120	ORDFÖRANDEN	42
§ 5	Miljö	43
Anf. 121	ORDFÖRANDEN	43
Anf. 122	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	43
Anf. 123	ORDFÖRANDEN	43
Anf. 124	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	43
Anf. 125	JENS HOLM (V)	45
Anf. 126	JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	45
Anf. 127	MARTIN KINNUNEN (SD)	47
Anf. 128	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	47
Anf. 129	ORDFÖRANDEN	48
Anf. 130	JENS HOLM (V)	49
Anf. 131	JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	49
Anf. 132	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	50
Anf. 133	JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	50
Anf. 134	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	50
Anf. 135	ORDFÖRANDEN	50
Anf. 136	Departementssekreterare INA MÜLLER ENGELBREKTSON	50
Anf. 137	ORDFÖRANDEN	51
Anf. 138	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	51
Anf. 139	ORDFÖRANDEN	51
Anf. 140	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	51
Anf. 141	ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	51
Anf. 142	ORDFÖRANDEN	52
Anf. 143	JOHAN HEDIN (C)	52
Anf. 144	MARIE GRANLUND (S)	52

Anf. 145	TINA ACKETOFT (L)	52
Anf. 146	LARS-AXEL NORDELL (KD)	52
Anf. 147	MARTIN KINNUNEN (SD)	53
Anf. 148	ORDFÖRANDEN	53
Anf. 149	MARTIN KINNUNEN (SD)	53
Anf. 150	ORDFÖRANDEN	53
Anf. 151	MARTIN KINNUNEN (SD)	53
Anf. 152	JENS HOLM (V)	53
Anf. 153	ORDFÖRANDEN	53
Ajournering		54
Återupptaget samråd		54
Anf. 154	ORDFÖRANDEN	54
Anf. 155	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	54
Anf. 156	ORDFÖRANDEN	55
Anf. 157	JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	55
Anf. 158	ORDFÖRANDEN	55
Ajournering		55
Återupptaget samråd		55
Anf. 159	ORDFÖRANDEN	55
Anf. 160	JENS HOLM (V)	55
Anf. 161	JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	56
Anf. 162	JENS HOLM (V)	56
Anf. 163	ORDFÖRANDEN	56
Anf. 164	JOHAN BÜSER (S)	56
Anf. 165	ORDFÖRANDEN	56
Anf. 166	MARTIN KINNUNEN (SD)	56
Anf. 167	ORDFÖRANDEN	56
Anf. 168	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	56
Anf. 169	ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	57
Anf. 170	ORDFÖRANDEN	57
§ 6 Miljö		58
Anf. 171	ORDFÖRANDEN	58
Anf. 172	Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	58
Anf. 173	ORDFÖRANDEN	58
Anf. 174	Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	58
Anf. 175	JENS HOLM (V)	58
Anf. 176	Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	59
Anf. 177	JENS HOLM (V)	59
Anf. 178	Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	59
Anf. 179	JENS HOLM (V)	59
Anf. 180	Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	59
Anf. 181	ORDFÖRANDEN	59
Anf. 182	Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	59
Anf. 183	ORDFÖRANDEN	60
Anf. 184	Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	60
Anf. 185	ORDFÖRANDEN	60